

FOLCH I
TORRES
—
ENCENS
I
MIRRA

DRPS
FA
313

UNIVERSITAT D'ALACANT
Biblioteca Universitaria

0500771999

POLCH I
TORRES
—
ENCENS
I
MIRRA

Biblioteca de
RUSSELL P. SEBOLD

FL DRPS FA 10313

0500772999

ENCENS I MIRRA

BIBLIOTECA LITERÀRIA

MANUEL FOLCH I TORRES

ENCENS I MIRRA

LLIBRERIA CATALÒNIA

PLAÇA DE CATALUNYA, 17

BARCELONA

ES PROPIETAT

NAGSA. — Casanova, 212-214 - Telèfon 71164 - Barcelona

P R E F A C I

La darrera vegada que vaig veure a Manuel Folch i Torres, fou a l'estació de Gràcia. Ell devia esperar—era un dia de festa d'aquests tan suaus i tan tebis de sol que ens regala el nostre pare i patriarca Sant Martí, pels volts de la seva festa—un tren dels que porten més enllà. Jo passava de llarg en un dels que a Sarrià s'aturen. Ell, que alça la mà: Adéu-siau, Mossèn Riber!—Folch, adéu-siau! Jo mai m'hauria cregut que glatís tanta i tan tràgica veritat en la meva resposta ràpida i distreta. No passaren massa dies, que vaig llegir la nova de la seva mort sobtada, sota el signe de la creu. Jo en vaig romandre amb els ulls fora del cap...

Una vídua exemplar, que d'ençà de la mort del seu espòs, s'ha fet morada i amagadissa com una violeta; una vídua com aquella de la nostra cançó:

Tota sola feu la vetlla, muller lleial?

Tota sola feu la vetlla, viudeta igual?

Una vídua igual, igual a ella mateixa, igual a l'afecte que la va pujar a l'altar, que veu passar els dies iguals, plens de la memòria de l'absent, com quan el marit present els feia iguals com un rieró d'abril porta una ona igual a una altra, m'ha demanat en nom de l'amic mort, que jo posés a la col·lecció pòstuma de les seves poesies uns mots de prefaci. I aquests mots escalfats per l'afecte i humits per l'enyorança són els que ara escriuré.

Fou una verà llàstima que la mort inoportuna privés a Manuel Folch i Torres de fer ell mateix la tria de les seves poesies. La poesia no fou en ell una professió; fou

una devoció adjectiva. Ell vingué a l'hora dels braus combats lírics, i la poesia fou per ell una eina de batalla com ho hauria estat qualsevol altra :

Et lituo pugnas obibat et hasta.

A nosaltres ens ha vagat més lluitar amb la lira que no amb la llança. Amb la lira ho hauríem pogut fer més malament; amb la llança... la història farà com qui no sap els nostres esplets i els amagarà a les generacions que potser heretaran els guanys de la lira : ¿No diu l'Evangeli que la nostra esquerra té d'ignorar el que fa la nostra dreta?

Són els amics els qui han fet la tria piadosa; emperò el títol sota el qual les poesies s'agavellen, és ben bé del seu autor, i és ben ver i ben trobat: ENCENS I MIRRA : Dos dels tres presents que l'Orient portà a la cova betlèmica : Dues reïnes aromàtiques predestinades al martiri del foc; dues reïnes que són fum i perfum i que es volatilitzen a la més lleu combustió. Davant de l'altar que tots adorem, Manuel Folch ha deixat una flonja fumerola blanca!

Les poesies arremellades en aquesta gavella pòstuma s'arpleguen sota cinc subtítols : Lloes, Pies, Glosses, Sàtires i Epigrames, Històries i Contalles. Si jo hagués de triar una toia, entre aquestes cinc, gebrades i gemades, preferiria en conjunt les Glosses. Després, algunes de les Lloes : Després colliria ací i allà, aquesta vull, aquesta no vull, tal i qual poesia, que m'agradaria tant com qualsevulla d'aquelles que jo hauria triades en ramell. No oblidi, però, el lector que no fou el poeta qui ha donat a la llum el llibre : ha estat la pietat vidual i l'afecte dels amics qui ha fet el pomell, amb flors i poncelles que no s'acabaren de descloure sota els ulls del poeta, que la mort ferrissa per sempre més ha tancat. Aquell qui això oblidi, serà injust amb el poeta, i no serà equànim amb l'amic que ha tingut de fer de crític.

La lira de Manuel Folch i Torres és riquíssima de resonàncies. En alguna de les Lloes ressonen i glapeixen uns ecos molt profunds : ¿Sabeu d'on vénen aquestes esparces *En elogi d'una bona mestressa?* Ja no cal que jo us ho digui, perquè ell mateix us ho diu :

Jo voldria ben escriure
de la vostra perfecció
oh, vós, qui sembleu reviure
als alts mots de Salomó...

És una reminiscència del *Mulierem fortem* : ¿Qui trobarà una dona forta? Aquell qui la trobarà, sàpiga que ha trobada una perla de molt preu. Una dona així val molt més que l'or que l'ofir envia i més que el diamant de la mar enllà. Però ¿qui és aquesta dona casta, fecunda i fidel, centrada al bell mig de les Lloes, com una Mare de Déu de l'Esperança, segons el poeta la veu?

Per les castes rubors que t'arboraren
per les dolces temors que et corprenghen,
quan et desfeies del teu vel de núvia
lloada sies.

Pel primer bes que vaig brescà en tos llavis
pel darrè embat de ta pudícia esquerpa
pel rendiment de tos encisos núbils,
lloada sies.

Per tes llangors i deixaments i angoixes
per la maturitat del teu sant ventre
pels dolors que esqueixaren tes entranyes
lloada sies.

Pels fills que m'has donat i per la gràcia
de que són embellits per gràcia teva
pel que els estimes i els afanys que et costen
lloada sies...

Ja no cal que hi posem cap nom. Fou la muller lleial; ara és la vídua igual, la muller fecunda i dolorosa. Aquesta primera part del llibre exhala una olor de castedat conjugal, com una olor de llençol de lli.

En detall, tal volta en tot el llibre no hi hagi res millor que això. Té quelcom del llibre dels Proverbis, té quelcom del Magnificat evangèlic i té quelcom del Manzoni dels *Inni Sacri* i nominalment de *La Pentecoste*; i té un sabor personal que és una pura delícia.

Però per la gràcia a lloure, pels vels que floten al vent, pel caminar ple de llibertat, i per llur gràcil esveltesa, jo, d'un braçat, escolliria les *Glosses*. ¿Per què tinc de reproduir allò que el lector trobarà una mica més endavant? Per què esbrotar *Marieta cistellera*? ¿Per què manllevar res a la *Minyona de Gelida*, que ens respondria amb una rialla fresca i amb una mofeta adorable? El prologuista no té de fer sinó encetar l'aromàtica botella i obrir la capseta de sàndal. Jo em penso que ja ho he fet.

Aquell que els déus estimen, deia el grec Menandre, mor jove. No era encara vell Manuel Folch i Torres, quan la Mort se l'emportà dins son mantell negre, amb una urpada fulmínia. Mereixia ben bé haver viscut més anys i haver arrodonit la seva obra i haver saturat més el seu encens i la seva mirra. *Dignus sane vir cui vita longior contigisset*. En el nuvolet blanc que deixà darrera seu, jo hi he fos un grum de reina mallorquina.

LLORENÇ RIBER

Barcelona, 26 de novembre de 1930.

NOTA BIO-BIBLIOGRAFICA

Manuel Folch i Torres nasqué a Barcelona el dia de Nadal de 1876. Mori el dia 11 de desembre de 1928, en la millor pau amb el Senyor.

Catalanista i versificador des de la infantesa, inicià les seves col·laboracions poètiques a «L'Aureneta», vers 1895, en la redacció de la qual conegué i intimà amb Mn. Verdager. En 1897 fou premiat ja als Jocs Florals de Barcelona, dels quals en 1914 fou proclamat Mestre en Gai Saber, i en 1917 i 1928 Mantenedor.

Com a periodista, escriví a «La Opinió», de molt jove. Passà després de redactor literari al «Diario Mercantil», a «Las Noticias» i finalment, per iniciativa d'en Prat de la Riba, a «La Veu de Catalunya». Fou també un dels fundadors del «Cucut!», i redactor actiu d'aquest periòdic, sota el pseudònim «Lleixiu», fins a la seva fi. També fins a la seva mort redactà diverses seccions setmanals del «Patufet», amb enginy, documentació i inventiva inescotables. Té també publicats dos llibres de literatura infantil.

El major relleu públic de Folch i Torres fou la seva producció dramàtica, constituïda per un bon estol d'obres representades arreu, i que seguiran essent-ho, des de drames com «La cugula» fins a comèdies com «L'oncle rector» o «Les ales de cera». Finalment, Manuel Folch, qui exercí brillantment la carrera d'advocat, cursada en un dels seus admirables esforços silencis de voluntat, en circumstàncies excepcionals, realitzà socialment l'obra que tothom pogué apreciar, a la Secretaria de la Societat d'Atracció de Forasters i en la Direcció del seu Butlletí.

Pels seus, fou, junt amb tot això i primer que tot, un espòs modèlic i un pare exemplar.

A. C. S.

S.

TRIA DE LL. R. I O. S.

I
LLOES

En elogi d'una bona mestressa.
La caravana passa.
Fructidor.
El magnific colloqui.
Als ullets de la meva petita Anna Maria.
La cançó del veremador.
Oda nonada.
Les verges del mar.
Lletanies a l'esposa.
Maternitat.
Nadal trist.
L'oracle.
La Mare de Déu d'Agost.
In memoriam.
I'agre de la terra.

EN ELOGI D'UNA BONA MESTRESSA

Jo voldria ben escriure
de la vostra perfecció,
oh, vós, qui sembleu reviure
els alts mots de Salomó.

La profètica albirança
hagué en vós bell compliment,
car per vós fou la lloança
dels llaors del rei scient.

Per vós àdhuc és la glosa
que aquest pobre versadó,
us adreça fervorosa
de la vostra devoció.

Cantin altres l'ardidesa
de Judiths i Abigaïls,
que jo tinc l'ànima presa
de vostres gestes humils;

de vostra vida que aclara
aquest repòs interior
que us sobreix a la cara
perquè no us cap dintre el cor;

d'aquesta pau tan serena
de vostra llar, que heu tornat

tota dolça i tota plena
de la vostra suavitat.

Oh la dona casolana
que feu la llar somrient
on tota cosa s'ufana
de sê en vostre acurament;

on tot és eloqüència
que pregonja amb un bell mot
la vostra clara presència,
senyora i reina de tot!

Jo us contemplo en cada cosa,
sento arreu la vostra mà,
de vostra essència aromosa
aquí tot se penetrà.

Heu fet a vostra factura
tot ço que us volta i us veu,
faisons de vostra figura
els ulls contemplen arreu...

En l'avui escarrassada,
providenta pel demà,
no us adormiu refiada
en l'incert del que vindrà;

car no és pas de la riquesa
l'avariciós delit,
qui us fa tancar la arquimesa
i el rebost aprofit.

Camp fecund on fructifica
la llavor de tot afany,

en vós un gra es multiplica
en collita de bon any.

En la taula que heu parada
pa hi llesqueu per vós pastat;
l'estovalla immaculada
és del lli que haveu filat.

L'alegria que l'enrialla,
que fa el pa de gust millô,
és la que de vós davalla
com una benedicció.

Alabada i beneïda
sou del ben sortat espòs;
joia de la seva vida,
oasi del seu repòs.

Beneïda i alabada
sou dels fills que heu infantat,
per la llet que els heu donada,
pels dolors que us han costat.

I tot són veus que s'exalen
de vostra gràcia en llaô,
i tot són fronts que s'acalen
per retre'us adoració.

La virtut del vostre exemple
fa santa tota la llar;
la vostra llar és un temple;
vós, el déu familiar.

LA CARAVANA PASSA

Per la immensa plana,
cara al sol ponent,
va la caravana
passant lentament.

És la seva via
sens començ ni fi...
Qui sap on iria
i d'on deu vení.

Del brillant passatge
bon temps n'ha restat
el terrós paisatge
com enlluernat.

La policromia
dels vestits llampants,
del sol bestreuria
les llums rutilants;

i sa flama encesa,
l'esguard feridor
d'on treu l'hogaresa
fadaments d'amor.

Per la immensa plana,
cara al sol ponent,
va la caravana
passant lentament.

Tot cantant camina...
Canta una cançó

que no s'endevina
si és un cant o un plò.

Ritmen la tonada
del carro els sotracs,
i en sé a la tornada,
els óssos manyacs—

l'enyorança impresa
en l'ull sangonent—
grunyen de tristesa
i de marriment.

I els homes que els menen—
tal com ells hirsuts—
a l'hora es corprenen
d'iguals lassituds:

de la melangia
per llur país gai;
per la dolça Hongria
que no atenyen mai.

Per la immensa plana,
cara al sol ponent
va la caravana
passant lentament.

Són la primitiva
lleï patriarcal
sorgint rediviva
del temps ancestral:

en la terra dura
el seient i el llit;

per sostre, l'altura
del cel infinit.

De predis i termes,
no en saben ni el nom;
terres cultes o ermes...
tot és de tothom!

I on els és planyívol
llur sojorn hi fan
amb un aire altívol
de primé ocupant.

I en les abrusades
vetlles de l'estiu,
per les calcinades
feixes de l'empriu,

aquelles femelles
de cos luxuriant,
sota les estrelles
coneixen l'amant,

sense pudícies,
afront ni temò,
com en les primícies
de la creació.

Oh, les tenebroses
gitanes magyars,
mestrades en coses
de secretes arts;

que llancen conjuris
i malediccions,

que diuen auguris
i fan prediccions;

que obren malefics
de màgic poder,
i donen seguicis
per retre el voler;

o senyen malures
i morfonaments,
i saben mixtures
contra ull-prenements,

i trucs nigromàntics
i mots encisats
abracadabràntics,
per als mals donats!...

Per la immensa plana,
cara al sol ponent,
va la caravana
passant lentament.

I per anys i anyades
transhumant arreu
rera les petjades
del Mal Cirineu,

llogarrets i viles
omple de trasbals
torbant les tranquiles
calmes provincials,

amb ses joglaries,
dances i cançons,

truques, rambleries
i supersticions...

Per la immensa plana,
cara al sol ponent,
va la caravana
passant lentament.

Mes, del seu passatge,
rastre n'ha quedat
dintre del vilatge
de nou encalmat.

De mal d'enyorances
hi deix cor-ferits:
de folles frisances
que torben les nits...

Oh, la flama encesa
de l'ull prenedor
d'on treu l'hogaresa
fadaments d'amor!

FRUCTIDOR

Des del marxapeu del rústec casal,
quina immensitat hi és albiradora!
La jove s'atura a ran del portal
i pren un posat de somniadora.

La jove és sorpresa d'un esllanguiment
i migelou els ulls com enlluernada;
després torna a obrir-los freturosament
d'abastar-ho tot amb una mirada.

I es sent com atreta per la plenitud
que arreu va esguardant tota commoguda
i frueix la joia d'una joventut
que per sempre més ja creia perduda.

S'ha ensunyat la plana sota el sol batent
amb el reposar de la terra mare,
que de les angoixes de l'infantament
lassa i febrejant, malalteja encara.

Ha passat suara l'encès Termidor
coronat de llum, vestit d'alegria,
per valls i muntanyes deixant l'abundor
com rastre fecund de la seva via.

Ha passat suara amb l'assaïnar
dels cavalls suats rodant sobre l'era,
i el ritme monòton del sedassejar
del daurat forment que la sitja espera.

A la reraçaga hi aixequen el vol
els bruns falziots d'indecises ales,
i al peu de les soques, borratxes de sol,
veient com se'n va, s'han mort les cigales.

Encalçant-li els passos Fructidô ha vingut;
tot enriolat per la vinya tresca,
i furgant pels pàmpols, amb llavi golut
exprem dels raïms l'ensucrada bresca.

De l'horta veïna un aroma intens
com d'un pebeter per l'espai s'exala:
la fruita madura s'esbrava en encens
i l'aire en presum perfumant-hi l'ala.

La jove el respira amb estrany delit
i el rostre colrat tot se li acolora;
un místic deliqui li solleva el pit
i un somriure suau sos llavis enflora.

I es sent contorbada d'un entendriment
veient fressejar la rossa llocada,
i amb sos dits pentina, manyagosament,
dels minsos anyells la tofa nevada.

Quan enlaire gira sos ulls admirats,
amb la volior dels ocells s'encisa
que sovint se n'entren bo i aparellats
als nius a soplug de l'ampla cornisa.

Joganers com ells, tresquen els minyons
pel marge veí que els hi fa denteta;
per heure'n ses mores i sos ginebrons
els més atrevits hi fan esqueneta.

¡Oh la gran sorpresa de l'encantament
per allò mateix que veu cada dia!...
Una cançó vella que acostar-se sent,
de l'estrany encís ja la revenia.

Com una bestreta d'aquella abundó,
al cor de la jove tot és benaurança;
oïnt la tonada d'aquella cançó,
se'l sent escomès de dolça frisança.

És la cançó apresada del fadrí garrit
que dels seus amors n'hagué la poncella;
avui que l'escolta venint del marit,
la sent més el cor que no pas l'orella.

I clava, tot d'una, l'esguard neguitós
en el sol que es pon rera les muntanyes,
i pensa que és l'hora d'abraçar l'espòs
i dir-li d'un fill que du a les entranyes.

EL MAGNIFIC COL-LOQUI

PARLA EL DANT

A la faisó, talment, de blanca rosa,
com li fou a mon geni revelada,
s'obrí a mos ulls la Glòria esplendorosa.

De son carnal ropatge despullada,
fins més enllà de la novena esfera
va ser l'ànima meva arrabassada,

si no per mèrit de virtut austera,
per mercè de l'augusta senyoria
d'Amor, que sobre els cels i els móns impera.

Ja mos esguards reposen, dona mia,
en el goig de les altes maravelles
que albirava ma encesa fantasia,

la més formosa tu de totes elles,
radiant Beatriu, joia preuada
de l'Amor que el sol mou i les estrelles.

Que bé me n'ha estat prou de sospirada
la delícia d'esta hora beatíssima
en què d'eterna llum te veig nimbada,

sens que en la teva resplendor claríssima
els ulls i el cor de torbament se ceguïn
com en vida mortal, oh gentilíssima!

Deix, doncs, que en ella mos esguards s'aneguïn,
i en ta faç fulgorant, tota la glòria
que han sedejat tant temps, d'un glop hi beguïn.

Plau-li a mon seny retraure la memòria
del jorn astruc en què mos ulls te veren
per primer cop, i recordar la història

d'aquells novells combats en què es reteren
tots mos sentits a ton albir, aimia,
i esclaus de tes belleses romangueren.

Plau-me l'esment d'aquell assortat dia
en què del seu somriure l'excel·lència,
generós el teu llavi em concedia.

Oh, el clar somriure! Concentrada essència
de la llum, de l'atzur i l'hermosura
d'aquell cel sereníssim de Florència.

Més, amb ell, el record de l'amargura
del jorn que de les roses de ta cara
a mos esguards negares la ventura,

dintre del cor sento que em puny encara,
i palpo la tenebra on romania
mancat del brill de ta presència clara.

I ¿on mots trobar per dir-te l'elegia
que fou tota ma vida, des de l'hora
en què anada te'n fores, dona mia?

De mon turment com fer-te'n sabedora,
i de l'angoixa de la trista absència
fins de l'Eterna Pau acoradora?

Fonts de dolor mos ulls, a la clemència
de la Mort s'adreçaven, que seria,
insuperada cosa en excel·lència,

quan era estada en tu, i a tu et tenia!
mes, ai! que amb mi mostrava's despietada
i amb el torsó del viure m'affigia.

Pelegrí en una terra desolada,
fent del bordó de ton record ajuda,
he seguit la penosa caminada.

Oh, pobra ànima meva desvalguda,
quin dolor hi ha hagut mai, que la punyida
iguale del dolor que l'ha retuda!

Nodrint tan sols de vells esments ma vida,
tota cosa sagrada amb ta presència,
amb el meu plor fou novament ungida:

vies, jardins i temples de Florència,
que amb planta tremolosa repassava,
sentiren de mes llàgrimes l'ardència;

allò que et fou volgut, jo allò estimava,
i àdhuc la pols que trepitjada havies,
rendit d'amor i devoció, besava!

Mes, fins aquestes tristes alegries
me llevaren la meva desventura
i dels homs les viltats i felonies;

i, errant—forasté arreu—a la ventura,
a meitat del camí de nostra vida
me trobí dintre d'una selva obscura...

Mes, fou la llum de la tenebra exida,
 els raigs del sol van resplandi en l'androna,
 vers tu la ment va remuntar-se ardida,

i de tu va ser dit, santa madona—
amb veu damunt dels segles triomfanta—,
ço que mai s'haurà dit d'una altra dona!

Ja en hossannes tornada ma complanta,
 i en beatitud el dol i en alegria,
 dels resplendors d'aquesta Glòria santa,

reflectits en tos ulls, Beatriu mia,
 haver-ne vull la joia immensurable,
 i en ta beutat, mirall que la irradia,

la beutat contemplar de l'adorable
 Autor de les divines meravelles,
 i la Bondat suprema i inefable

que ha obert a llum eterna mes parpelles,
 i ha tornat l'amor nostre perdurable
 i li ha donat per tàlem les estrelles!

PARLA BEATRIU

Al Senyor magnifica, ànima meva,
 pel beat goig amb què combla la mesura
 de la infinita benaurança teva.

Del qui és Fautor de tota criatura
 magnifica l'augusta omnipotència
 que sempre fou i sempre més perdura.

Magnifica del Fill l'alta clemència;
 magnifica el Paràclit, que és la via
 de tot amor, i terme i procedència,

i des l'etern l'Etern Amor congria.
 Al Senyor magnifica, ànima meva!
 Alabat el Senyor per sempre sia!

I tu, dilecte amic, en qui la seva
 misericòrdia immensa s'és mostrada,
 el cant també de ses llaors eleva:

que ta veu, amb mils d'altres acordada,
 sia en l'esclat triomfal de la cridòria
 amb què pels benaurats és exultada

la divinal Grandesa i llur victòria:
 —Hossanna al Senyor Déu en les altures!
 Els cels són plens de vostra eterna glòria!—

Ja en el goig de les cèliques ventures,
 com fènix renaixent a nova vida,
 eixit de ses mateixes podridures,

ton esperit la pau veu assolida—
 que li fou per tant temps afeturada—
 en un repòs que en l'infinit té mida.

Quan en ell jo vaig ésser despertada,
 i amb el do divinal de tota ciència
 va ser la meva ment il·luminada,

d'aquest amor, faré de ta existència,
i de ton cor consumiment alhora,
vaig capir-ne la força i l'excel·lència;

i fins de santa joia fruidora,
en el goig m'anegava d'havè estada—
oh, Dant!—d'un tal voler la inspiradora.

Que així n'era sa flama d'abrandada,
quan tan endalt me va encalçar sa ingència
i en ella vaig restar tota abrusada;

que tal del ver amor és la potència,
que ací, on daler d'humà sentir no alcança,
hi arriba l'amorosa vehemència.

I plena el Senyor fent ma benaurança,
rebé l'oració meva fervorosa,
i féu certa la meva cobejança...

Els greus dolors de t'existència afrosa
un per un ha comptat l'ànima mia,
que no és pas sè impassible, sè impietosa.

De ton plor jo les perles recollia
i en els peus les vessava de l'Altíssim,
penyores de l'amor que et redimia.

Jo era en tu, ta Beatriu—oh, dilectíssim!—
en les hores de febre gloriosa
que exaltaven ton geni potentíssim.

Era jo qui ta pensa lluminosa
en la Vritat Eterna adoctrinava
i en tes rimes la feia esplendorosa.

Era jo qui amb ton nom perpetuava
el nom meu sobre el món, en tant que sia,
i en tos cants l'amor nostre fecundava.

Oh, esperit gloriós, oh ànima pia
en qui la divinal Omnipotència
en justícia i amor s'apareixia!

Del geni humà ufanosa floescència,
bé l'honra vas valer que et fou negada
per l'avana pobresa de Florència.

Mes, si dels llors marcibles fou mancada—
oh bart de les eternes meravelles!—
la teva glòria en la terrena estada,

jo ton front cenyiré de flors més belles:
d'una corona amb raigs de sol trenada
i amb les roses de llum de les estrelles!

ALS ULLETS DE LA MEVA PETITA ANNA-MARIA

Oberts a la primera llum el dia 1.er d'octubre de 1919.

Ullets de clara pupilla,
ullets de l'iris blavis
plens encar de la tranquilla
serenor del paradís.

Ullets que tot just desclosos
a la llum primera ahí,
belluguets, desficiosos,
esgardeu allà i ací.

Ullets que guaiteu les coses
com sorpresos i admirats
de trobar-les tan formoses
i amb encants insospitats.

Ullets tot tafaneria
pei mirífic raig de sol
que jugar se destria
per les randes del bressol.

Ullets batxillers que suara
la mirada heu encellat
vers la meravella rara
de l'or de l'enteixinat.

Ullets que us desfeu de pressa
de l'alt encís que us colli,
solícits a qualche fressa
o al *zing-zing* del berganci.

Ullets amatents encara
a copsar la manyagor
d'altres ulls, els de la mare,
que us contempen amb amor.

Ullets de gormanderia
que guspiregeu goluts
en veient la llepolia
d'uns pits rosats i molçuts.

Ullets que heu clos les parpelles
ferits d'enlluernament
per tal munt de coses belles
de què el món us fa present,

i que la illusió adormia
d'èssé al món tot bo i millò...
Ullets de l'Anna-Maria,
Déu us servi la illusió.

LA CANÇÓ DEL VEREMADOR

A l'una mà la falçó
i a l'altra mà la cistella;
esmorzat com un rectò,
ferm de puny i llest d'aixella;

reconfortat per l'oreig
frescal de la marinada
i pel dolç pessigolleig
dels esguards de l'estimada,

a fe de bon vremadó
—que no menteix ni s'enganya—
no em canviaria jo
ni pel mateix rei d'Espanya.

Déu em tingui en l'estament
i em servi feina tan bona,
i una fadrina escaïent
que m'hi sigui companyona,

d'ulls negres, bruna de pell,
—garnatxeta assaonada—
i amb dolçor de moscatell
als llavis i a la besada;

car, prop seu podent maldar,
el delit no em desdiria,

el món tot que fos vinyar
i el mar cup que l'engolia.

Déu no em posi en més tribulls,
en què l'honri i el servesca,
que el de portá els dits remulls
de tan regalada bresca;

ni em vegi en pitjors xipolls
que els d'aquesta llepolia
de sucre de picapolls
i d'arrop de malvasia.

Déu no em planyi l'escarràs
entre cants i riallades
i celatges de domàs
i verdor de pampolades,

repicar d'esquellerins,
tabaleig de portadores,
i falleres de fadrins
i minyones casadores.

«Tresca, tresca, vremador,
cap a cap de les cepades,
car no hi ha convit millor
en les llargues hivernades,

—quan a fora brama el vent
i la neu els cims corona—
que un tragué de vi calent
a bell raig de la porrona.

Tresca, tresca, vremadó;
mou-t'hi, mou-t'hi de bell aire,

que la vinya és en saó
i el raïm s'esbrava en flaire;

i s'acosta Sant Miquel
amb l'espasa que flameja,
i el vremar se'n puja al cel
i la bóta ja sedeja.

No et deturi l'enrenou;
dona't pressa i bon desfici...»
Ço que conta ho sé bé prou,
la cançó del meu ofici:

ço que al fons del carretell
amb el bull del most xarbotà;
ço que ens serva el vi novell
quan pren pic dintre la bóta:

fantasies, il·lusions,
plers d'amor, afanys de glòria...
—suc, potser, d'uns quants singlons
mal nascuts d'un forc de tòria;

metgia per tot tropell
i oblit de dolors i penes,
quan, de la copa al cervell,
se'ns trascola per les venes.—

«Da-li, da-li al veremall;
mou-t'hi, mou-t'hi amb bon desfici,
que ja arriba al capdaval
la cançó del teu ofici.

Au, afanya't, traginer;
sirga llest i dona't ales,

que les bótes del celler
ja ressonen com timbales.

Au, fes via cap al cup
i remulla-li la gola,
mal se't coli d'un xarrup
tota la vinya mallola.

Mou-t'hi, mou-t'hi ben feiner,
que curteja la garnatxa
i renega el taverner
perquè toca ja el solatge,

i n'ngú passa el portell,
i el negoci se li encalla,
i al calaix del seu taulell
no hi arriba ni una malla.

Salta, tu, trepitjador,
i no et torbis amb la dèria
de si el vi també és regor
de viltats i de misèria,

car, de tots els seus pecats,
le n'absolen cada dia
aquells mots miraculats
que el fan Sang d'Eucaristia.»

ODA NONADA

Uns versos trobar voldria
de caient ben casolà
que tinguessin l'harmonia
breu i fàcil del cant pla.

Uns versos senzills i humils
nus d'opulències retòriques,
de mots triats i subtils
i d'imatges metafòriques.

Uns versos d'una faisó
escaienta amb la semblança
de l'ase humil, l'ase bo,
de qui fessin la lloança.

Uns versos ben adients
amb el seu aire, en què hi plana
quelcom de pur que fa esments
de pobresa franciscana.

Uns versos de suavitats
bestretes de la dolcesa
de sos ulls sempre amarats
de conformada tristesa.

Uns versos rasos i austers
que fossin de bona lliga
amb uns corriols costers
que saben de sa fatiga.

Uns versos filosofals
com el gest amb què s'acala
dessota els feixucs costals
i el collar que l'endogala.

Uns versos sobris del tot,
per a dir de sa abstinència,
que fa d'un trist escardot
nodriment de sa apetència.

Uns versos plens de pietat
per les seves carns nafrades,
que maselles han tornat
feixugors i vergassades.

Uns versos que del seu bram
tinguessin la melangia,
sentits el mateix que un clam
de resignada agonía.

Uns versos místics, beats
que fessin digna memòria
d'aquella esplendent glòria
que assolí en temps enllanats,

quan, per mansuet i bo,
pacient i humil de mena,
damunt de la seva esquena
duia a Déu Nostre Senyó.

LES VERGES DEL MAR

ODA

¡Oh filles de l'escuma, germanes d'Afrodita!
als ulls teniu miratges de les blavors serenes,
el foc de les calitges és sang en vostres venes
i el ritme de les ones en vostre si palpita.

Sou fortes i sou braves com un cantell de roca,
i a un temps gràcils i belles com afalac d'ondina,
i canta el vostre riure amb veu d'aura marina
i flaira a perfum d'algues l'alè de vostra boca.

Teniu en les mirades encisos de sirena
i perd el cor i l'ànima qui en vostres ulls s'atura,
i ja dels vostres llavis té sempre més fretura,
i ja entre els vostres braços per sempre s'encadena.

Més pies sou pels naufrags que en vostre fat sojornen,
que us plau deixar-vos prendre de l'amorós desfici,
i en el parany caigudes del propi malefici,
encants i sortilegis en contra vostre es tornen.

I ja des d'aquell dia vetlleu la sort incerta
dels braus amants qui lluiten amb la maror traidora,
sou el faró que els signa la platja salvadora,
la pròvida badia a llur repòs oberta.

I allà a les mars llunyanes, encara els sospirs vostres
els van seguint darrera les borbollants esteles,
i ompliu els vents que gonflen les desplegadas veles,
d'aroma de besades, d'encens de parenostres.

I els llavis se us fan místics de tan resar trisagis,
i el rostre us pren la cera de vostres presentalles,
i a flor mateix de boca se us glacen les rialles,
i al llit us aturmenten els somnis de naufragis.

Mes si el llevant reposa i l'ona s'amanyaga,
en serenors a l'hora els vostres fronts s'aneguen,
i les cançons floreixen de prínceps qui naveguen,
mentre els boixets artisen escumes de ressaga.

I esdeveniu joïoses d'un goig que us transfigura,
de roses coralines la cara se us enflora,
i els vostres peus s'avancen fins l'ona moridora
i endins de la calitja el vostre esguard fulgura.

I entre altres cent que arribi, de la primera ullada
la vela que Amor mena, el cor us endevina;
és sempre la més blanca, la d'ala de gavina
batent ara en les boires, suara a trenc d'onada.

I quan ha obert la lluna sa càndida corola,
a la deserta platja l'enamorat us guia,
i allà d'amor us parla, la veu tota harmonia,
cadenciosa i trista com una barcarola.

I reclineu la testa en sa corbada sina
tota arrosada encara de l'aigua salabrosa,
i us adormiu sentint-la bleixar misteriosa
al ritme de l'onada que a vostres peus declina.

Oh verges, oh Nereides, que de les mars nostrades
preneu blavors diàfanes pel cel de vostres nines,
per vostres opulències, escumes nacarines,
el sol de llurs migdies per llum de les mirades!

LLETANIES A L'ESPOSA

L.: *Os ex ossibus meis, et
caro de carne mea.* (Gen. Cap.
II Vers. 23.)

Per les castes rubors que t'arboraren,
per les dolces temors que et corprengueren
quan et desfeies de ton vel de núvia,
lloada sies.

Pel primer bes que vaig brescà en tos llavis,
pel darrè embat de ta pudícia esquerpa,

pel rendiment de tos encisos núbils,
lloada sies.

Per tes llangors, i deixaments i angoixes,
per la maturitat del teu sant ventre,
pels dolors que esqueixaren tes entranyes,
lloada sies.

Pels fills que m'has donat, i per la gràcia
de què són embellits per obra teva;
pel que els estimes i els afanys que et costen,
lloada sies.

Per la llet que han xuclat dels teus pits pròdigs,
pels bons ensenyaments amb què els dreçares,
per la cura amb què els guardes i amb què els vetlles,
lloada sies.

Pel grat repòs que trobo en els teus braços,
pel bon consell amb què el teu seny m'illustra,
pel dolç conhort que saps donà a mes penes,
lloada sies.

Pels teus dits de blanors amoixadores;
per la suavitat de les manyagues
amb què el meu front aquieten i asserenen,
lloada sies.

Per tos ulls i pel fiam de llurs mirades,
sols de mos jorns, i de mes nits estrelles,
i escalf amic per les gelors de l'ànima,
lloada sies.

Per tos peus diligents i tes mans pròvides
que han fet mon viure sens afanys ni angúnies,

i pel bon seny amb què ma llar governes,
lloada sies.

Per tantes roses com collia a l'horta
dels teus amors, quan era en primavera,
i ara, en tardor, pels fruits amb què em regala,
lloada sies.

I àdhuc per 'quets estramps, que ritme i estre
de tu han rebut, i pel llorer que em valguin,
carn de la meva carn i os dels meus ossos,
esposa i companyona de ma vida,
sies també lloada.

M A T E R N I T A T

Benedictus fructus ventris tui.

En el plàcid repòs del teu mirar
jo hi vaig sentir frisances misterioses;
eres una celística en despuntar
amb un palir d'estrelles tremoloses.

Velat el rostre de suau grogò,
l'aire aturat, amb el caient d'ull presa,
restaves com en gran admiració
de ta mateixa admiració sorpresa.

En aquell teu neguit imprecisat
¡com el meu esperit s'hi complavia!
En els desmais d'aquella lassetat
el meu cor ¡oh muller! s'hi revenia.

Del goig d'aquells instants avarient
per mi sol volguí el pler de la presència
d'una maternitat incipient
coronada amb les flors de la innocència.

Al davant teu, com en meditació,
breviari d'amor, jo et contemplava,
abstret en la vital deformació
on el fill ignorat s'anunciava.

I besava el teu front devotament,
la teva testa en el meu pit caiguda,
i tu em miraves amb estranyament
de la meva tendresa inconeguda.

En tant que el fruit promès, en l'eclosió
del teu si beneït s'assaonava
en una espiritual fecundació
que el nostre llaç d'amor santificava.

Quan en tos braços ara adorms l'infant,
evoquem la memòria d'aquells dies
que afanyosos passàvem esgranant
un rosari de joies i follies.

Mes aquells besos d'incitant meló
no ens vaga tant assaborint-los ara,
que els llavis se'ns en van a l'infantó
i anem regant-los en la seva cara.

NADAL TRIST

El meu Nadal és trist...
Acosta't dolça esposa;
ben a prop meu, fillets,
les vostres testes rosses.

Que s'alci dins la llar
la flama xardorosa,
i el riure dels infants
me porti escalf de joia.

Entorn la taula tots,
parada amb força pompa:
tovalles de drap fi
i la vaixella bona.

Vull xerroteig de nins
i repicar de copes,
llangotejar de flams
i rialles gatzaroses;

que a fora bufa el vent
per tan tristes memòries
que esmenten el Nadal
dels orfes i dels pobres,

dels qui naveguen lluny,
dels qui en presons se troben,
dels qui no tenen llar,
dels qui en dolors se moren...

L'ORACLE

Salve, l'excelsa, la triomfal, l'augusta,
damunt dels segles victoriosa encara,
Tàrraco insigne, vella mare nostra
jamai deurépita.

Deix que—ma testa coronant de murtra—,
el vas aixequi, i tes llaors proclami
mon plectre indocte, puntejant la lira
a faisó clàssica.

Mes no la lloa del passat esplèndid
que féu germana de la pròpia Roma,
vibrants ses cordes ritmaran, com feren
els bards del Laci.

Restin llurs càntics per a dir la glòria
d'aquell pretèrit, i si prou no fossin,
les àuries deixes d'esplendors viscudes
que la publiquin.

Que esmentin elles l'opulència antiga
dels jorns que fores el casal dels Césars;
al món li contin dels palaus de pòrfir
que t'enjoïaren.

I de la pompa magna de tes festes
parlin també, no prous per a bastir-la,
dels teus telers del Tulcis, les estofes
de lli i de púrpura,

ni menys les aigües liberals i pròdigues
de la mar cosetana, que en llurs sines,

per a guarnir dels augustals les túniques,
servaven gemmes.

No, el teu passat, oh Tàrraco! Les gestes
de tos aurigues fustigant les quàdrigues
afront del vent; les lluites dels atletes,
rebrot del ciclops,

bé prou les conten als presents les cròniques;
com la braó de tos guerrers invictes
i el verb prísti de tos lletrats, que esmenta
encara el *Forum*.

Ton avenir jo vull lloar, oh Tàrraco!
la vencedora, la triomfal, l'augusta:
la m'ssió sacra que els destins t'imposen
complir encara.

No l'he cercat l'auguri en les entranyes
palpitants de la víctima, com un dia
ho feren tos arúspices; no en l'oracle
de la Sibila.

És en l'oracle de ma fe, que inspiro
la meva predicció, que an els poetes
els ha estat fet el do de profecia
i el de miracle.

Ton avenir jo vull lloar, insigne
com ton passat gloriós que el preparava,
i aquell passat no és fos. La seva estela
encar perdura

en l'urc sempre indomat de tes fillades,
en la sang quiritària de llurs venes
en l'altiu continent de tes matrones
octavianes.

Ni tot caigué sota el flagell dels barbres,
ni el crisma sant amb què Fruitós t'ungia,
del teu front l'esborrava la indeleble
llatina marca.

El teu mar conta encara les grandeses
dels ardots Escipions; aquestes planes
florides del teu Camp, retrauen versos
de les *Geòrgiques*.

I quan la ratlla d'occident traspassa,
deixa el teu sol damunt ton cel puríssim,
rossegalls d'or i porpra de l'augusta
vesta de César.

Roma encara es aquí, i un dia encara,
des d'aquí tornaran, ales esteses,
cobricellà amb llur vol la pàtria nostra,
ses aigues inclites.

Mai que un sentit de democràcia estulta
aplebeiés la gent catalanesca
fent-li oblidar que és son preclar llinatge
la *stirps* patricia;

mai que fos estrafet el geni indígena
amb disfresses d'exòtiques nissagues,
i maculés la seva sang llatina
renegant d'ella,

llavors tu, Tàrraco, salvaràs la raça
filtrant al tronc caduc ta saba pura,
i, per més glòria teva, una altra volta
ens seràs mare.

LA MARE DE DÉU D'AGOST

La Mare de Déu d'Agost
s'ha posat de tota gala:
de llum de sol du el vestit,
el mantell, de lluna clara;
corona d'argent d'estels
i arrecades d'or de l'alba.
Va seguint festes majors,
va corrent aplecs i balles;
tan aviat és al pla
com trescant per la muntanya.
Caminets i senderons
la perfumen de vidalba,
de lliga-bosc els torrents,
i de menta les clotades.
En passar pels garrigals,
si se'n veu de galejada!
Cigales i cigalons
li'n puntegen la guitarra;
les roses de l'esbarzer
atzabeges són tornades,
i amaguen els llurs punxons,
entre flors, les argelagues.

La Mare de Déu d'Agost
sedeja de la calrada:
el fontinyol resta enllà,

la vila no es veu encara...
Dalt del marge, una sarment,
del bancal el braç li allarga
i li ofereix el raïm
que primer li madurava.

L'AGRE DE LA TERRA

Plauria'm, a lloança del nostre sòl nadiu,
escriure un cant geòrgic, com ell auster i aspriu,
de versos monorítmics i consonants aguts
com els penyals que erissen, esquerps i cantelluts,
—talment unglots de monstre—els flancs de sos cimals,
a prova de temperis i de tramuntanals.
Agre de Catalunya, d'on xucla el nostre seny
tot ço que té d'indòmit, de mascle i de ferreny;
que no ets ni ric ni pobre, ni avar ni generós,
que lleves, a bescanvi d'afanys i de suòs,
—ni tot blat ni tot sègol, més sí d'un bon mestall—
el pa de cada dia per paga del treball!
Voldria un cant geòrgic alçà a ta excelsitud,
terror de qui hem apresat la ciència i la virtut,
—tornada catalana—de la ponderació,
que ens fa estimar la fruita sens menysprear la flò,
i amar, com tes muntanyes, els ideals azurs,
mes bo i servant, com elles, en terra els peus segurs.

De tu jo en lloaria—oh mon terror pairal!—
aquesta serralada que fita el teu capçal
i que tot l'any els núvols, les boires i la neu
la cofen de caputxa, a prop com és de Déu.
Bressol de nostra raça, niu d'àligues reials
que has fet el geni nostre, sobèrg com tos cimals,

rocam d'on se tallava la nostra fortitud,
 custodi de la Pàtria, vell Pirineu, salut!
 Salut també a vosaltres, turons montserratins
 empaliats de boixos, timons i romanins,
 que sou el *laus perennis* d'aquesta nostra fe
 inexpugnable i forta com un castell roquè.
 I, àdhuc, a tu que guaites des de ton alt palau
 endins la mar immensa la mallorquina nau,
 i com un patriarca, cabdill de gernacions,
 —rel d'arbre milenari brostada de plançons—
 a ta fillada innombre predius un alt futur,
 i al fons de tes congestes mantens el seu cor pur
 per l'hora gloriosa: oh reverent Montseny
 que tens la testa blanca i el front tan ple de seny!

Agre de Catalunya, la lloa vals també
 pels quatre rius que sangren el pla del teu terrè,
 —tants com els pals que barren el camp dels teus escuts,
 i tants, àdhuc, com compten les cardinals virtuts—
 i per la mar on vessen llur gràcia i abundó,
 silents com el misteri de ta fecundació:
 aquesta mar llatina que té les ones prenys
 de l'aura de la raça, i escriu en sos arenys,
 amb randes bullidores d'aurífics tornassols,
 l'histor'al dels Llúries, dels Llances i els Mallols:
 aquesta mar llumínica tan plana de blavor,
 d'on hem encomenada la nostra serenor!

Llaor, àdhuc als boscos de què són agençats,
 terror de Catalunya, tos cingles i espadats:
 als roures centenaris, afront dels bufaruts,
 que mai els acalaren ni els han vist mai retuts,
 així com l'ure altívol de la nostrada gent,
 rebeça a doblegar-se en gests d'acatament.

Llaó a la pompa gerda de tes pinedes, i
 a ço que hi secreteja el ventijol marí,
 de cales misterioses i d'encantats fondals
 on paren les sirenes llurs tàlems nupcials;
 i als verns i als faigs que ombregen els teus clotals jolius,
 on gaigs i merles canten la glòria de llurs nius,
 i el llagimeig clapota del miser fontinyol
 i sos nocturns assaja el mestre rossinyol.
 Oh, ubacs de l'agre patri, racers d'oblit i pau
 que a l'eixutor que el colra poseu un tret suau!
 Unció de poesia, no ens el neguessis pas
 el teu sant refrigeri en mig de l'escarràs!

Agre de Catalunya que enjoies ton burell
 a l'Empordà amb maragdes, amb or als plans d'Urgell;
 que al Francolí i al Segre hi lledes i hi reculls
 la fosa de topacis que vessa de llurs trulls;
 i ets porpra vellutada als horts del Llobregat,
 carbonecle i atzabeja als ceps del Priorat;
 que pares nostra taula amb pa del teu forment,
 que bulls dins nostres venes amb el teu most ardent,
 i ens ets en la olivera, adob i llum suau,
 unció, metgia i gràcia de dolça i santa pau!

Lloats tos conreus siguin, tes prades, tos emprius,
 i tu, cel de la Pàtria, que els guaites i els somrius,
 i d'un dossè els agences, de fúlgides blavors;
 i tu, sol que els fecundes i els tornes llevadors;
 i, àdhuc, tu, tramuntana, que ets nostra com cap vent,
 i els gites les gropades malsanes de ponent.

Lloats també, vosaltres, pagesos catalans,
 eixuts com els 'errossos que colren vostres mans;
 pastors que en la mirada teniu l'encantament

de l'aire de les cimes i llur repòs silent;
 pub'lles camperoles tremantes d'escarràs,
 de sina revinguda i bon garrot de braç...
 Masies de la terra, voltades de pellers,
 fressoses de locades i d'ànecs baladrers,
 guarnides de panotxes, ornades de parrals,
 rientes de mainada, de sol i de pardals...
 Calrada de les eres, cançó dels batedòs,
 escotxejar de guatilles, ainar desficiós
 de l'egua qui s'enraja... Cellers entrenyinat
 on llurs arrops destillen xarellos i moscats...
 Cortals, clèdes i estables: bruel tràgica del bou
 junyit a la feixuga esclavitut del jou;
 tusó blanc de les boies, bel trèmul dels anyells,
 arcàdics assemblatges de vaques i vedells;
 bucòlic dring d'esquelles, fiabiols de rabadans;
 —idíl·liques escenes dels agres virgilians—
 evocació faunesca del boc, senyor d'emprius,
 de barbes esblenades i ulls rojos i lascius;
 aüc del ca d'atura, lluquets fulgents del llop:
 selvàtiques tragèdies que amava el bon Isop...
 Per tot quant viu i alena en nostre camp pairal
 i fa la fesomia de l'ànima terra!,
 mon cant sigui en lloança: escadusser tribut
 d'un bàrd que ja no rima afany de joventut!

Agre de Catalunya: si en artísat trespol
 de c'utadana cambra gronxava's mon bressol;
 si mai no et conegueren mos passos, infantins,
 sies, almenys, qui mení mos darrerens camins;
 agre de Catalunya, dolcíssim i amorós,
 obre'm la teva sina en l'hora del repòs;
 estrenye'm en tos braços, dins d'ells em fongui amb tu,
 i fins a l'últim dia siguem ambdós tot u.

IN MEMORIAM

*Davant del sepulcre del rei
 En Jaume I el Conqueridor.*

Aquí dormen les cendres augustes de l'alt rei En Jaume.

Oh poble fidel!

acala la testa, els genolls flecta, i ora:

Pare nostre qui estau en el Cel...

D'Aragó, Rosselló, Catalunya, Mallorca i València,
 claríssim estel;

senyor de llurs pobles, de llur gent monarca.

Pare nostre qui estau en el Cel...

Capitost dels estols de la terra, ardit i invencible,
 novell Israel;

heroi de les gestes més altes, nostrades.

Pare nostre qui estau en el Cel...

Braç i brand de la Pàtria que eixamplava esforçat i ful-
 pel camp infide!:

[mínic,

Oh ribes del Xúquer, *Maylorques* daurades!

Pare nostre qui estau en el Cel...

Patriarca de nostra niçaga, espill de ses gèneres;
 puríssima rel

de la Catalunya senyora i majora.

Pare nostre qui estau en el Cel...

Enemics assolaren la terra i encara la baten;
 en beire de fel

abeura sos llavis. El calze aparteu-li.

Pare nostre qui estau en el Cel...

Cobejança de glòries novelles; de vida més alta
vivíssim anhel,
us siguin acceptes, se us facin propicis.
Pare nostre qui estau en el Cel...

Pare nostre, Rei nostre, Seny nostre : la Pàtria es redreça...
El geste rebel
ja palpa l'escona... Feu-la triomfanta,
Pare nostre qui estau en el Cel...

II

PIES

D'uns recordatoris de la Primera Comunió (III).
A una Majestat.
La santa feina
Les oliveres.
Via-Crucis.
En l'opressió de Babilònia.

D'UNS RECORDATORIS DE LA PRIMERA
COMUNIO

SANT PROPOSIT
DEL MEU FILL JORDI
EL DIA DE LA SEVA PRIMERA COMUNIO

Vós, la pròpia immensitat,
dins mon cor heu davallat
fent sagrari del meu pit
que és petit, petit, petit.
Tant, que no hi ha pas entrat
la malícia del pecat,
ni tampoc ja cabre-hi pot
perquè Vós me l'ompliu tot.
I puix que us hi tinc ben meu,
Oh Jesús! no n'eixireu
si no és amb l'ànima mia
quan l'hora arribada sia.

DEL RECORDATORI DE PRIMERA COMUNIO DE
LA MEVA FILLA

El teu nom és ben gentil,
Roser, gala de l'Abril,
Roser, gala de ma vida.
Que en serà Jesús de grat
de tenir-te al bell esclat
de ta primera florida!
Que Ell et doni un bon esplet

conreant-te en el goret
de ses perfeccions divines,
i remei porti al teu dany
quan et sentis cada tany
erissat de cent espines.
Que del torb mustigador
tes roses guardi el Senyor
com n'ha servat tes poncelles,
i en ser l'hora de ta fi
et transplanti a aquell jardí
on floreixen les estrelles.

DEL RECORDATORI DE PRIMERA COMUNIO

DE LA NENA

MONTSERRAT CORNET I RIERA

El bon Jesuset
tremola de fred
com a l'Establia.
Del fred de la neu
de l'humà menyspreu,
com se'n revindria?
Cercant un abric
i un refugi amic,
dins ton pit entrava,
i amb la tebior
dolça del teu cor
es reconfortava.
Així a Nazareth,
encara xiquet,
un temps s'arraulia
damunt del faldà
amorós i bla
de Santa Maria.

A UNA MAJESTAT

Aquest vostre santuari,
mès tostemp dins tenebrò,
va comprendre'm en entrar-hi,
d'una trista devoció.

Porfidiosos en la fosca
anaren mos ulls furgant
fins a vostra imatge tosca,
¡Oh Jesús agonitzant,

encortinat de penombra,
agençat de solitud,
amb el cap coronat d'ombra
i el cos en l'incert perdut!

Per vostra cara esblaimada,
el cabell esllenegat
s'escorria amb la besada
d'una immensa pietat.

Estrafeia els vostres llavis
la ganyota del turment,
més que dels passats agravis,
de la solitud present.

¡Ai, del vostre tabernacle
els vells fervors n'han fugit
i en vostres mans el miracle
ja mai més no ha reflorit!

Només l'antiga escultura
veu en vós el desamor,

i esguardant vostra figura
els nins paleixen d'horror.

I s'obliden les mil menes
de prodigis que heu obrat,
i als ex-vots i a les ofrenes
fins la pols ja s'hi ha glaçat.

Del bell tunic que us vestia
ja no en resta ni el rebrec;
de tant or com el guarnia,
no en llampurna ni un llambrec.

Anys i anys que a la llum pura
no us ha contemplat ningú;
hi ha molsa de floridura
arreu del vostre cos nu.

I en vostra testa divina,
contrapuntats en l'afront,
hi teniu per cada espina
un corc que us rosega el front.

Ja les turbes exaltades
no aclamen vostres virtuts,
i en les terres clivellades
hi sojornen els eixuts.

Damunt dels camps les malures
senyoregen triomfa's
i en llur poltro d'amargures
hi festomen els malalts.

¡O Majestat solitària
de l'ermitatge perdut

que no oïu altre pregària
que els bruels del bufarut!

En vostra faç dolorida
aquell clam ha perdurat:
«Oh, Senyò i Déu de ma vida!
per què m'has abandonat?»

LA SANTA FEINERA

Quan el nou jorn tot just lluïa,
Marta es desperta corbatent;
que en somnis era que sentia
parlar-li el Mestre dolçament:

—Ja de mon llarg pelegrinatge,
albiradora m'és la fi,
i vull de tu rebre l'hostatge
ans d'heure el terme del camí.—

Maria, en ser-ne sabedora,
d'un sant neguit tota ha frifat,
i ha obert, llançant cor i ulls enfora,
els finestrons de bat a bat.

Era el cantar de l'ocellada
com cap mati sentit l'hagués;
l'horta mig gerda i perfumada,
i l'orient, un foc, d'encès.

Mentre en finestra romania,
l'esguard immòbil de l'encís

d'un novell flam li resplendia
en ser-li el Mestre albiradís;

quan dels emprius fressant la espona
la cima ha atesa del pujol,
i per guarnir-li una corona
rera el seu cap s'alçava el sol.

En tant trespava sa germana
per ben llotjà l'Hoste diví,
tota senzilla, i tota humana,
adalerada amb el tragi.

A tot quefer Marta amatenta,
en son maldar deficiós
ni a un trist esclau, ni a una serventa
donava treva ni repòs:

que ara els ormeigs del lavatori,
que l'hídria, après, per l'aiguamans,
i l'engüentari d'or i vori
ple de pomades odorants...

Quan pel triclini no bregava,
era a la vora dels fogons,
o, trafegosa, l'ast rodava,
rastrat de tortres i tudons.

Saltant a l'hort, la datilera
de tot son fruit ha despullat,
furgant, després, en la melera,
ses millors bresques li ha llevat;

i en el celler la gerra omplia
d'un vell moscat fet un arrop,

que ben segü es recordaria
de les cupades de Jacob.

Quan en passar la portalada,
el mot de pau Jesús ha dit,
tota la casa atabalada
era de veus i de brogit.

I en tant que Marta para taula,
bruit de vaixella alçant arreu,
Maria escolta la paraula
plena de llum, del Galileu.

Marta d'això se'n sent queixosa,
i al Mestre diu: —¿Senyor, no és cas
que estant Maria vagarosa,
jo vagi feta un escarràs?

Feu-li avinent de ser-me ajuda,
que força m'és de menester,
car si no sóc d'ella valguda,
com *donar cap a tant quefer?*—

Jesús, resposta ja li dóna:
—Oh Marta, enfrena el teu deli;
que aquest neguit que t'esperona,
no és de la pau que habita en mi.

—Deixa a prop meu a ta germana,
que ella ha escollit ço que més val,
car tota cosa és cosa vana,
si no és aquella que sols cal.—

Marta ha restat tota commosa,
mes dintre d'ella sent glatir

una contesta que no gosa
fins els seus llavis a reixir:

—Mestre i Senyor, jo bé voldria
en tot donar-vos compliment,
i als vostres ulls ser com Maria,
del vostre sant agradament.

Mes sols só un vas d'argila impura
que al Santuari no té lloc;
emprò, així i tot, grollera i dura,
a Vós m'ofreno tal com sóc.

Quan vaig per Vós escarrassada,
m'és l'escarràs una oració,
i en mig del tràfec sóc postrada
en rendiments d'adoració.

En el Sant Regne, a vostra vora
jo no hi mereixo pas seient;
deixeu-m'hi, sí, maldar tothora
per vostra cura i serviment.—

Això que Marta no li deia,
pla bé el Rabí li ha endevinat,
i en la seva ànima somreia
sentint-se d'ella tot guanyat.

I a Marta així com a Maria,
finites llurs dies viadors,
el Diví Mestre les vestia
d'unes mateixes resplendors.

LES OLIVERES

Oïu ço que em deia una
olivera tosca i bruna,
i amb cada estrep com un buc,
mentre em donava aixopluc
d'una ruixada d'agost
que va sobtar-me a bell rost:

—No creguessis—em va di—
que tot temps fórem així,
com ara, les oliveres;
revesses i matusseres,
esbucades i renoques
i torçudes de les soques.

Mai cap arbre fou lloat
per la gràcia i la beutat
de què fórem agençades
en centúries enllanades,
com l'olivera gentil
dels conreus d'Abigaíl.

Ben altrament que ens veus ara,
no teníem grop ni tara,
haviem fullam més verd
i en cada branca un concert
de pinçans i cadernerres,
cotolius i primaveres.

Lloades fórem antany
per la virtut d'aquell tany
prometedor de bonança
i penyora d'aliança

que al bec d'un colom florí
davall l'arc de Sant Martí.

Lloades pel fruit nostrat;
per l'oli amb què fou crismat
de mans del vell Samuel
el primer rei d'Israël,
i pel que abastia els focs
del candeler de set brocs.

Per la vídua de Sarepta
que al profeta fou accepta,
i pel prodigi inoït
de què mai fos exhaurit
l'escorrim del seu citrell
ni el pa que oliava amb ell.

Per les llànties resplendents
de les set verges prudents.
I pel bon samarità
i l'untura amb què metjà
al llatzerós, compassiu,
com la paràbola diu.

Lloades per la memòria
de Sion, i el jorn de glòria
en què ens veren sos carrers
entre palmes i llores
i esclat d'himnes, al seguit
de Jesús, fill de David.

Si ara ens mires turmentades,
amb les soques revinclades
i amb el cor esgalabrat,

el fullam bru i esblenat
i les branques escarides,
és que encara som tranzides

d'aquella punyent dolor
d'haver vist Nostre Senyor
als nostres peus defallit,
i de sentir-nos al pit
la fel beguda en la font
de la suor del seu front.

VIA - CRUCIS

Els cabells de la Mare de Déu
eren blancs com la neu;
la Mare de Déu era vella, velleta;
Sant Joan no li fos afillat,
s'hauria quedat
ben sola, soleta.

Allunyada del Fill del seu cor,
de tristesa es mor;
la Mare de Déu tot pensant-hi s'enyora;
Sant Joan prou li cerca consol,
mes, ella no en vol
i plora que plora.

Sant Divendres que fou arribat,
pels carrers de ciutat
la Mare de Déu tota sola sortia;
mes, ben sola no eixia pas, no,
car un àngel a cada cantó
li va en companyia.

D'aquell gran *Via-Crucis* vivent,
 el camí resplendent
 la Mare de Déu altre cop repassava;
 el camí no era pas errador
 d'aquell dia en què Nostre Senyor
 amb la creu l'afressava.

Esgranant l'enfilall d'estacions,
 de Jesús els afronts,
 en son cor afigit renovella;
 sent pesar en sos muscles la creu
 i ni un Cirineu
 enlloc hi ha per ella.

Al davant del Pretori ha arribat
 on fou condemnat
 a mort afrentosa l'Autòr de la Vida,
 i en ses carns sent fiblar els assots
 i en son cor l'aldarull i avalots
 del poble deicida.

Aquí plora la vil traïció
 de l'apòstol felló,
 aquí del deixeble poruc la falsia;
 de Verònica allí la pietat
 son cor llatzerat
 un instant endolcia.

Pel carrer d'Amargura seguint,
 com Jesús defallint,
 cau al feix del dolor que els seus passos li lliga;
 mes, com Ell, se redreça altre cop,
 que el Calvari és a prop
 i el ser-hi li triga.

Quan al cim del Calvari ja es veu
 els braços en creu
 la Verge estenia,
 i la seva passió, novament,
 com el Gran Sacrifici cruent
 el món redimia.

EN L'OPRESSIÓ DE BABILONIA

Paràfrasi del Psalm CI de David

Escolta, oh Senyor Déu, l'oració meva
 i vagi a tu mon clam atribolat;
 no esquivis d'aquest trist la cara teva,
 que sóc de greus angoixes contorbat.

Contempla la misèria que m'acaba:
 com el fum mos bells jorns són esvaïts;
 mon cor és fanall sec, brosta sens saba,
 i mos ossos garbons eixarraïts.

Ploro i gemego sens conhort ni mida;
 mes carns s'han consumit com les d'un vell,
 i ja arreu de la còrpora emmagrida
 l'ossada em sento aturmentant la pell.

M'ha abandonat la gent de ma nissaga
 i sóc com au que en el desert fa niu,
 ocell de nit que de la llum s'amaga,
 m'és goig romandre en un recó soliu.

Mon pa és pastat amb cendra, ma beguda
 les llàgrimes que ploren mon afront;

d'arços mon llit quan és la nit vinguda
sense tancar mos parpres a la son.

Perquè tos braços que tan alt m'alçaren,
en misèries, Senyor, m'han abismat,
d'aquells que en mes grandeses m'honoraren
avui sóc escarnit i menyspreat.

Mes glòries han passat com la ventada
i s'ha marcit ma joventut ensems,
mes ton poder és d'eternal durada
i ton nom triomfador damunt del temps.

¿Quan a pietat les tristes desventures
de l'opresa Sion mouran ton cor?
Tant, Senyor, encomblares d'amargures,
que es sobreix son calze de dolor.

Veu-la allà cendrejar enderrocada
per un llambrec de tos esguards irats,
ou-la plorar damunt la pols postrada
al record de sos dies ja passats.

Mes tos servents en la dissort l'adoren
com en la plenitud i en l'ardiment,
i allunyat d'ella d'enyorança moren,
i s'atueixen del seu atuïment.

I somien reveure-la aixecada
sota l'ombra del temple sacrossant,
i refer sos murals altra vegada,
i el soli sobre els solis imperant.

L'avors, complerts els temps, tota la terra
alabarà ton nom i immensitat

i els reis i els prínceps llurs trofeus de guerra
retran davant la teva Majestat;

perquè, Senyor, misericordiosos
tos ulls girares a tan gran dolor,
i els gemecs de tos fills miseriosos
contorbaren les tendes de ton cor.

I de pares a fills hi haurà memòria
per segles, de tan alta llibertat,
i cantaran per sempre més la glòria
amb què ton poble haurà glorificat;

que eren humils les veus que a tu clamaren
i a pietat nostres planys t'hauran mogut
i les presons s'obriren i es trencaren
els grillets de la dura servitud.

.....
Més, ai, prou sé que són caducs mos dies;
tu, Déu, ets immortal, jo moridor,
i el pler de tan immenses alegries
no el fruità mon ànima, Senyor.

És pels fills dels meus fills la benaurança;
que vegin ells el jorn de llibertat,
que a mi em serà prou goig, d'esta esperança
romandre en el sepulcre amortallat.

III

GLOSSES

El mestre.
L'esquerpa.
Constança.
Les bogaderetes.
El carbonerot.
Cançons de bressol (II).
El vostre peu.
La fira de les donzelles.
La mal casada.
Marieta cistellera.

EL MESTRE

El pare i la mare
no em tenen sinó a mi,
i em fan anà a l'escola
a aprendre de llegí.

El mestre que m'ensenya
és un galant fadrí
de cara moreneta
i d'ull atzabegí.

I mira—quan me mira—
com no ho sabria di,
que el seu mirar se n'entra
com punta d'espasí.

I parla—quan me parla—
d'un to manyac i fi
i té paraules dolces
com mel de romaní.

Quan a propet se'm posa,
no sé què passa en mi
que—ai, mare, el cor se'm nua—
i em sento defalli.

Les lletres que ell me signa
se'm fan de mal llegí;

que als ulls em ballen totes
cuidant-me a enfelloni.

La O amb la boca oberta
apar que es riu de mi;
la A a' damunt li salta
cama allà, cama ací.

Infla la B, i més infla
son ventre de tupí;
ja hi va la C i li clava
ses p'nces d'escorpi.

Les altres giravolten
llur dansa sense fi,
i el cap sembla que em fugi
darrera el remolí...

Malalta em creu el mestre
i em fa de l'aula eixí;
si jo sóc flor de grana
ell ho és de gessamí.

En ser la nit vinguda,
no puc pas ben dormí;
de lletres no en somnio,
però de mestres, sí.

I tots al meu s'assemblen
que es cosa de joí:
la cara moreneta
i l'ull atzabegí.

.....

El mestre que m'ensenya
s'ha enamorat de mi;
si no ens casem per Pasqua,
serà per Sant Martí.

I—ai, mareta meva—,
que no el sabré servi.
Jo prou li dic i conto,
mes no em vol pas oi.

Que a mi l'anà a l'escola
no m'ha valgut ni així;
les beceroles erro,
de nombres no en sé un bri.

I el mestre que m'ensenya,
—ves qui ho podrà capi—
ell que té tanta lletra,
com més se'n pot tení,

em deia, ara suara,
que havia après de mi,
savieses que no es troben
ni als llibres en llatí.

L'ESQUERPA

—Per més que em cantis albades,
mai seràs el meu marit;
abans me'n faria anguila
o bé truiteta de riu.
—Si et feies anguila o truita,
faria'm pescadoret,

molt fóra que un dia o altre
no mosseguessis l'esqué.
—Si pescadoret te'n feies,
jo me'n faria colom,
i d'una volada iria
fins a l'altre cap de món.
—Si colomet te'n tornaves,
jo em tornaria esparver,
si no t'atrapava amb l'urpa,
t'atraparia amb el bec.
—Si tu esparverot siguessis,
jo en seria perdigó,
i així que paressis tossa
em clavaria al teu cor.
—Si perdigonet te'n feies,
jo rafegada de vent,
i bon punt t'engegaries
et faria amarrà el tret.
—Si tu ventadeta en fossis,
jo seria canyissar,
i vinclant-me fins a terra,
podries anar bufant.
—Si canyissar tu en siguessis,
jo en seria cap de riu,
i a la primera avinguda
se te me'n duria amb mi.
—Si riuada tu te'n feies,
jo em faria sol d'agost,
i en ser bell punt de migdia,
se te me'n beuria tot.
—Si tu solet d'estiuada,
jo en seria nuvolet,
i el teu foc apagaria
sens deixar-hi ni el cremell.

—Si tu núvol, jo ruixada
que et desfés en un instant.
—Si tu pluja, jo lletuga,
lletugueta d'enciam.
—Si tu et fessis lletugueta,
jo hortolana del convent,
i als llimacs et donaria,
si no et matava de set.
—Si tu al convent te n'entressis,
jo em faria franciscà,
i hauries de confessar-me
tots els pecadots que fas.
—Si tu, doncs, fraret te'n feies,
de l'hàbit de Sant Francesc,
jo deixaria morir-me
amb tal de no veure't més.
—Si tu, doncs, morteta en fossis,
verm de fossa en fóra jo,
sols per la tafaneria
de veure què tens per cor.

CONSTANÇONA

En Bielet de la Farga,
dies ha que està pioc;
qui el fa begut de la melsa,
qui el creu tarat de la post.
Per si el gam s'encomanava,
ningú apropar-se-li vol,
no siguent la Constançona,
que el va a veure cada jorn.
D'amor com aquella,
al món no se'n trob.

Entrada que és a la cambra :
 —Bielet, no anem millor?
 —Ai la meva Constançona,
 que res del que era no sóc;
 prou cuidarà aquesta febre
 a deixar-me amb pell i os!

El dilluns hi anava el metge,
 el dimarts el confessor,
 dimecres li han dut Nostr'Amo,
 els Sants Olis el dijous,
 el divendres s'acabava,
 i el dissabte ja era al clot.

El diumenge hi ha ballades
 a la vila de Sant Fost;
 ja hi fa cap la Constançona,
 trico-trico, amb pas airós,
 la faldilla ramejada,
 el gipó de setí groc,
 sabatetes amb civella
 i mitenes de tricot.

Just la cobla assenyalava
 un compàs de ball rodó,
 ja un fadrinet l'ha escomesa,
 d'ull blavis i cabell ros,
 més trincant que el sol del dia,
 presumit com un senyor,
 barret a la decantada
 i tot fi i complimentós:
 —Si aquest ball em concedeu,
 pubilleta, em fóra un goig—.
 Resposta que ella li'n feia:

—I si voleu, l'altre i tot.
 D'amor com aquella,
 al món no se'n trob.

LES BUGADERETES

Les minyones de la vila
 i també les del rabal,
 totes són matineretes
 a rentar-se el davantal.
 Mentre el davantal rentaven,
 va passar l'hereu Marçal,
 cavaller de la seva egua,
 caminet de' mercadal.
 Galanoi com és i plaga,
 ja més curt pren el bridal
 i els va tirant amoretes,
 mig rioler, mig formal.
 Rosa vera, diu-li a l'una,
 a l'altra, rou matinal,
 aquesta, polleta rossa,
 aquella, flor de la sal.
 Quan les ha ben festejades,
 li dava per fé el tabal;
 d'un bot salta de la sella,
 i se'n ve ran de marjal:
 —Si amb vosaltres jo restava,
 gojetes del riaral,
 per la bona companyia
 què em darieu si s'ho val?
 —Si voleu la cordonera
 o el cintó del davantal?
 —Jo no vull la cordonera

ni el cintó del davantal,
 sinó les pometes blanques
 de jo em sé quin pomeral—.
 La més gosada de totes,
 resposta li'n fa cabal:
 —Les pomes són verdosetes,
 l'hereu, us farien mal.
 Si les voleu ben madures,
 heu de tornar per Nadal
 amb el rectò, els testimonis,
 l'escolanet i el missal,
 car, altrament, no perilla
 que us esbossin cap queixal.

EL CARBONEROT

Tres ninetes són al bosc,
 són al bosc, de bell matí;
 farigola l'una en cull,
 l'altra en plega romaní,
 la tercera en fa ramells
 sota l'ombreta l'ombri.

Hora baixa, de retorn,
 en perdien el camí;
 si el d'amunt serà o el d'avall,
 si el d'allà o aquest d'ací,
 ja la nit entrava al bosc
 i no en sabien eixí.

Ja veuen pel viarany
 un carboneret vení:
 —Carboner bon carboner,

si ens mostressis el camí,
 et daríem galant pac
 i ho sabríem agrai.

No et darem plata ni or,
 ni cinquena ni sequí,
 sí un petó de totes tres,
 que bé val per l'or més fi;
 un petó de totes tres,
 i una abraçada de mi.

—Poc us vull emmascarar
 les galtones de setí.
 Demés tinc doble la pell
 i em foren de mal joi;
 més paga que cent petons,
 em serà un morabatí.

—Carbonerot, arri allà!
 Així fessis mala fi.
 Llenya que tallada tens,
 se la emporti el terbolí;
 del carbó que has carbonat
 no en tragués bull cap tupí.

La dona tinguessis prenys,
 a la vora de parí,
 i el bordegàs que en fos nat
 se t'assemblés per coquí,
 i sigués tan cara-brut
 que no hi va'gués l'esbandí.

CANÇONS DE BRESSOL

I

Sant Joan feu-lo ben gran,
 Sant Martí feu-lo dormí,
 que son pare n'és al camp
 i sa mare és al molí.
 Feu-li blana la dormida
 i ben tou el trespontí;
 quatre àngels als peus el vetllin
 i al capçal un serafí.
 Santa Maria a la espona,
 vestida de blau turquí,
 Sant Josep a l'altra banda
 amb la vara a bell flori,
 i enllitat al seu devora
 el bon Jesuset diví,
 com dos germanets partint-se
 el llençolet i el coixí.

Sant Joan feu-lo ben gran,
 Sant Martí feu-lo dormí,
 sense por de mala cosa
 que el pogués esbalaí.
 De tot dany allibereu-lo,
 de tot dany i tot sentí,
 d'ull-prenements i d'encisos
 i de gams de mal guarí,
 de neuliments, trencadures
 i de mots de fer pati;
 de mal art de bruixeria
 i de fadament roí.

Sant Joan feu-lo ben gran,
 Sant Martí feu-lo dormí,
 en tant bullen les sopetes
 i n'hi faig un bell tupí.
 Doneu-li, quan les hi apeixi,
 bona gana i bon dalí,
 que bé voldria serví'ls-hi
 —si'ls hi podia servi—
 amb escudella de plata
 i cullereta d'or fi,
 estovalletes de seda
 i tovalló de setí.

Sant Joan feu-lo ben gran,
 Sant Martí, un galan fadri;
 que donzelles i casades
 l'escometin llà i ací,
 i dames de gran llinatge
 me li demanin el sí,
 i enamori les princeses
 en mirar-les de garbí,
 i a la reina i tot, d'Espanya,
 me la tinga a decandí.

Sant Joan feu-lo ben gran,
 Sant Martí, un galan fadri...
 Si jo no fos porqueirola
 pla bé el voldria per mí.

LA MARE DE DEU VINDRA

La Maré de Déu vindrà,
 portarà forces cosetes,

a la falda pinyonets,
 i a les mans avellanetes.
 Els pinyons seran pelats,
 les avellanes, tendretes.
 Als que siguin bons minyons
 i s'acabin les sopetes,
 els n'omplernà a curull
 butxacons i butxaquetes.
 Als que fossin malcreients
 i no vulguin fer nonetes,
 no els caldrà parar les mans
 ni esmolar-se les dentetes,
 car per ells no hi ha d'haver
 sinó les esclofolletes.

EL VOSTRE PEU

Del vostre peu petitó
 temps ha que prendat ne só:
 de la gràcil meravella
 del vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

El vostre peu petitó
 és qui m'ha rendit l'amô
 i em fa el vostre esclau, donzella:
 el vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

Del vostre peu petitó,
 els camins pla en conec jo
 i el trepig de pastorella:
 del vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

Pel vostre peu petitó
 jo sofresc mort i passió
 i el fat d'una negra estrella:
 pel vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

El vostre peu petitó
 m'ha fet gelós de tot ço
 que amb el seu petjar segella:
 el vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

El vostre peu petitó
 m'ha encès d'odi i de rancô
 pel fres de la fontanella:
 el vostre peu petitó
 com el gra de la niella.

pel vostre peu petitó
 d'enveja pel senderó
 sóc garfit com d'una arpella:
 pel vostre petitó
 com el gra de la niella.

El vostre peu petitó
 a mal indret tinc temó
 que m'ha de menar, donzella:
 el vostre peu petitó,
 traïdorot i neulidó
 com el gra de la niella.

LA FIRA DE LES DONZELLES

A fira de les donzelles,
de matinet vaig fer cap.
Quina cosa em compraria?
Quina cosa em puc comprar?
Si em comprava unes xinelles,
si un giponet de domàs,
si unes mitenes de randa,
si un devantalet brodat.
Les xinelles m'eren xiques
i el giponet m'era gran,
les mitenes massa curtes
i el davantal massa llarg.
Quina cosa em compraria?
Quina cosa em puc comprar?
Vinga seguir les parades
i tria que triaràs.
Era a vora del capvespre
quan per fi em vàreig firar
d'un amor vàreig firar-me
i mai me n'hagués firat.
Si era bella la joguina,
ben cara la vaig pagar.

LA MALCASADA

—¿Per què no em baixeu a obri,
rosa fresca i colorada?
Tot balb sóc del serení
i tot moll de la rosada;
el vent bufa de garbí
i és freda la matinada,

i el tossal de Sant Magí
du caputxeta posada.
Assuara per ací
una llebreta és passada,
al morret un tremolí
i la cueta gebrada.

—Com voleu que us obri jo,
tany florit de satalia,
si tot rau en la foscó
i trigarà a fer-se dia?
El campané encara no
ha tocat l'Ave-Maria;
enllitada, demés, sò
i no sense companyia,
que el marit tinc a un cantó
i a l'altre els fills que n'havia:
dues mosses i un minyó;
tres dimonis, jo diria.

—No és pas ver que sigui nit,
rosa fresca i colorada,
puix el sol és ben eixit
des que us sou enfinestrada.
Baixeu, doncs, sens fer brogit
i obriu-me la portalada,
en tant resten dins del llit
bo i prenent la matinada,
part d'ací el vostre marit
i part d'allà la mainada;
no fos l'un mai esveltit
ni l'altra mai desvetllada.

—No sigueu tan agosat,
 tany florit de satalia,
 que el marit té el son trencat
 i un no ré el deixondiria.
 Ara mateix l'ha esvetllat
 un brumerot que brunzia.
 Demés, com us té en desgrat,
 i de mi també malfia,
 la portalada ha fermat
 amb tota una ferreria:
 pany i clau i forrellat,
 i el bernat, si poc n'hi havia.

El marit s'és despertat
 amb aquesta enraonia.

—Amb qui parleu, ma mullê,
 tan de bella matinada?
 —Amb el mosso de' flequê
 que ha vingut per la fornada.
 —Pas la veu no ho sembla, a fe.
 —Ès que la té encadarnada.
 —Responeu-li, donques, que
 la farina no és passada,
 el llevat no prou sencê,
 la pastera esbadellada,
 que em manca oli al llumenê
 i delit per la feinada.

Bon punt que eixos mots digué,
 ja la son li era tornada.

—Ai, marit, lleveu-se tost,
 i la mainada a' darrera;

famegen més que el llagost
 i la gana no té espera.
 No ten'm ni un pa a la post
 i és ben buida la pastera,
 i en mancant farina i most
 l'enuig ve per la dreuera.
 Les mosses iran al rost,
 que és de terra llacsonera,
 i el brivall, fins a sol post,
 per renocs, a la riera.

Vós, marit, podreu anà
 amb el gos a la caçada;
 mai fan de tan bon caçà
 com a trenc de matinada,
 car tenen el morret bla
 i la cueta gebrada.

—Ço que caci no serà
 ni perdiu ni cogullada,
 ni llebreta ni senglà,
 ni cotoliu ni becada.
 Ço, muller, que haig de caçà,
 és una guilla enrajada
 per la que servo temps ha
 dos pams de perdigonada.

MARIETA CISTELLERA...

Marieta cistellera,
 tu que saps de fer cistells,
 em faràs una panera
 per anà a collir clavells.

Els clavells que colliria,
els clavells que colliré,
seran flors de gal·lania
per les noies del carré :

Per l'airosa Damiana,
la pubilla de l'hostal,
que a més d'un li ha obert la gana
amb el pic d'aquella sal.

Per la ingènua Rosalia
de la fleca del cantó,
crostonet de pa del dia
per la flaire i la rossó.

Per l'esquerpa Candelera
—no cal dir si el nom li va—
que es fa blana com la cera,
quan li'n ven al sagristà.

Per la dolça Reparada,
d'esguards tendres i esllanguits,
confitera confitada
que en té prou d'enllepolits.

Per la bella Margarida
de l'Eloi cisellador,
que és la joia més polida
que ha tret mai de l'obrador.

Per la folla de l'Aleixa,
la puntaire dels dits fins,
que fa anar de pren-i-deixa
els boixets com els fadrins.

Per aquella fresca Eulària
que no es veu el dia a prop
d'eixir d'herba sanguinària,
de cascalls i engüents de cop.

Per l'altiva Francisqueta,
la ferrera del disset,
a qui tants han fet l'aleta,
repicant en ferro fred.

Per l'ardida Salvadora,
que amb les planxes sol maldà,
tota foc de part de fora,
i de dins, si fa o no fa.

I per tu, la cistellera
que saps tant de fer cistells
i m'has fet una panera
per anà a collir clavells,

d'entre tants com ne collia
al jardí del meu amor,
t'he triat el que floria
al testet que tinc al cor.

SATIRES I EPIGRAMES

En admonició d'una gentil i mal aconsellada donzella.

La minyona de Gelida.

Coquineria.

Quiromància.

Epistola elegiaca.

A una vella acaserada.

Oració a Nostra Dona de la Mercè.

Radiogrames.

EN ADMONICIÓ D'UNA BELLA
I MALACONSELLADA DAMISEL·LA

Estrams

La damisella, va per vós.
Ni que se'm faci prou greujós,
ni que l'urc vostre de regina
malmès ne resti i dolorit,
el vostre bell camí florit
he d'erissar de qualque espina.

En vostra via triomfal
que us afressava el madrigal
i us ha agençat la gentilesa,
vinc a plantar-hi els escardots
d'uns impolits i asprosos mots.
Perdó us deman si en sou ofesa.

El vostre cos que és un encís,
gràcil, esvelt i vincladís,
¿què li demana a l'artifici
d'uns cenyidors i d'uns tapins
que li infligeixen com botxins
turment de cep i de cilici?

Jo no puc heure l'entenent
de tant d'adob i tant d'engüent,
que vos malmet una fortuna,
per estrafé aquesta blancor

menys escaient que la gençor
de vostra pell sedosa i bruna.

Ni d'aquests guixos i carmins
que als vostres llavis tan divins
fan escarnot i vilipendi,
com si en la febre dels petons
Amor no hagués millors brandons
per arborar-los d'un incendi.

Que me'n daria de trescor
ajustar rima amb aquest or
de vostra *rossa* cabellera,
scient com fóra i advertit
que la teniu com una nit
i oidà que fos de nit llunera!

Bé n'assageu d'enginys i d'arts
per temperà els vostres esguards
de l'ardentia que hi flameja;
mes no us vendran coliri enlloc
que en iris d'òpa' torni el foc
d'aquests ulls vostres d'atzabeja.

I bé us en dóna de neguits
el poliment dels vostres dits!
Com si hagués d'ésser pels vernissos
i aquest joc d'estris i buiracs
que se us faran un jorn manyacs
entre uns cabells esblenadissos.

Doncs jo vos sé plena de seny,
la raó clara el meu no ateny
de què amb falsia i amb mentida

uns vers encants goseu cobrir
que mai podreu afavorir
més del que en sou afavorida.

La damisella en vós torneu,
que així com sou i us ha fet Déu,
teniu prou bona turmentària
per triomfà en guerra d'amor,
ja no diré si del meu cor:
da' del Gran Ka de la Tartària!

LA MINYONA DE GELIDA

I

Gala de l'amor,
cabalera altiva
que als reclams del cor
us mostreu esquiva:
si és que em prometeu
ésse' amb mi manyaga,
tot mon bé d'hereu
us ne serà paga.
Altrament que fos,
adéu Masformós
i hermità em faria.
—Pas per un com vós
jo em pentinaria.

II

Diable amb brial
que teniu tothora

en pecat mortal
 aquell qui us adora.
 Turment i neguit
 de la vida mia
 que em tempteu de nit
 i em damneu de dia.
 En tal patiment
 el meu rendiment
 no deixeu, minyona.
 —Sereu tan mossèn
 com jo majordona.

III

Tresor no follat:
 si us deixàveu prendre
 de qui haveu prenat,
 no fóra a mal vendre.
 Marxant só d'amor
 i si us tinc per mia
 us ompliré d'or
 i de pedreria.
 En ésse' altrament
 me'n faria absent
 a ultramar la jova.
 —Que tingueu bon vent
 i la barca nova.

IV

Delit cobejós
 que a mal tort m'atia:
 si lladre no fos
 per vós me'n faria.

Bandoler s'adiu
 amb qui és bandolera
 i em té el cor catiu
 en sa lladronera.
 Si us faig per galan,
 de tot el meu ban
 sereu capitana.
 —Oidà, Don Joan
 i Donya Joana!

V

Guerra de l'amor
 tota traïdoria
 que l'ànima, el cor
 i el volé em rendia.
 Dicteu vostra llei
 enemiga meva,
 un soldat del rei
 us demana treva.
 Aquí l'astre es pon
 que lluí al meu front
 de l'Agly a Portvendres.
 —Bé heu seguit prou món
 per ser d'anys tan tendres.

VI

A dintre del pit
 què hi teniu traïdora?
 D'haver-vos guarit
 trista paga em fóra
 el gam que m'heu dat,
 bella fetitllera,

si no ha d'esse-us grat
 ser-ne remeiera.
 Per què en tal fredor
 corglaceu la flor
 de la vostra vida?
 —Que hi faré, doctor,
 si sóc de Gelida.

COQUINERIA

—Feu mercè de caritat
 per un pobre enamorat.
 —Déu vos empari germà;
 un altre dia serà.
 —D'una mirada que fos
 me'n daria per sortós;
 de la gràcia d'un somriure
 en tindria per ben viure;
 de la joia d'un sol bes
 ric ne fóra sempre més.
 —No sigueu porfidiós.
 —Ni tan coquineta vós.
 —Un petó és molt demanar.
 —Res que no em pogueu donar.
 A boca tan regalada
 li vindrà d'una besada?
 —Pidoleu en altre indret.
 —Cap de tan bo com aquèt,
 si no fóssiu tan avara.
 —Germanet, no pas per ara.
 —Penseu que el meu pobre cor
 fam i set pateix d'amor,
 i que és obra cristiàna

donar pa a aquell qui té gana
 i beguda a qui és sedent.
 —Que Déu vos dô valiment.
 —Feu-me almoïna d'un petó,
 i que Déu Nostre Senyó
 en pac, conservi, germana,
 dels vostres llavis la grana,
 i us dongui pel vostre pler
 aimador ben petoner.
 —Sou tanmateix ben corcò...
 —Mireu que em fone d'il·lusió
 i que m'abrusa el desig!...
 —Si almenys me'n tornàveu mig...

QUIROMANCIA

M'han dit, ma cosina,
 que ahir, per atzar
 tombant la conversa
 al punt del meu art,
 davant les amigues
 que haver solen lloc
 al volt de la taula
 dels teus *five o'clock*,
 —sens dubte més llèpoles
 de l'amable plè
 de l'íntima plàtica,
 que no pas del te—
 francament digueres
 que no pots tení
 fe en la quiromància
 i encar menys en mi.
 Que les bruixeries

són ja del temps vell,
 i el treure pronòstics
 pels solcs del palmell,
 les ratlles de l'índex
 o el tou de les mans,
 sols són coses bones
 per plaure als infants.
 També, cosineta,
 m'han fet sabedó,
 que amb un riure irònic
 —que jo et ben perdó
 en gràcia d'aquella
 que quan somrius tens,
 del polit ivori
 de tes belles dents,
 del tint de tes galtes
 i els clotets bufons
 que en cada una t'obren
 un cau de petons—,
 havies fet befa
 i bon escarnot
 de què presumeixi
 d'augur i bruixot,
 tenint, com tinc, aires
 de ver *gentleman*,
 vestint, com vesteixo,
frac i *macferland*,
 rasurant-me el rostre
 per mà de barbè,
 odorant tot hora
 a la *Charme d'Orsay*,
 i essent, de passada,
 jove i ben plantat.

—Són paraules teves
 de què et resto grat—.

Doncs, què pretenies?
 Passaren els anys
 dels màgics i astròlegs
 que amb túnics estranys,
 les barbes hisurtes
 i els nassos ganxuts,
 malures senyaven,
 minaven salut
 i treien planetes,
 voltats d'ocellots,
 brasers i astrolabis,
 i filtres i pots.
 No en va és que som ara
 al segle vintè,
 i als bruixots dei dia
 no els són menestè
 mots abracandaris
 ni senys de conjur
 per teni en vidència
 passat i futur;
 i fins és possible,
 —per no di estilat—
 que en lloc d'una escombra
 els porti al *sabat*
 —sens que ningú intenti
 fer-hi escarafalls—
 un *Fiat* o un *Lància*
 de trenta cavalls.

¿Que en la quiromància
 no creus? S'gui així:

més d'aquí a una estona
ja m'ho sabràs di.
Escèptica et mostres?...
De son guant de pell
una mà despulla
i obre'm el palmell.

... ..

Mà gentil, formosa,
pulera i lilial,
mà que envejaria
Venus immortal.

Mà que de la cera
bestreu la blanor,
sàvia en la carícia
i en la manyagor.

Mà que entre les meves
sento tremolar,
colometa blanca
da' meu colomar.

... ..

Raó tens que et sobra,
raó tens del tot
en dir que el poeta
suplanta al bruixot,
i que l'erm científic
quiromancial,
no és terror per fer-hi
flors de madrigal.

Així, doncs, excuso
tota digressió,
i al *sola de la vida*
parant atenció,
noto la cisura

de l'extrem cabdal
perduda en la ratlla
del dit cordial;
cosa que palesa
que el nin Cupidell
t'ha ferit, cosina,
amb el seu dardell...
No vulguis negar-ho
perquè et traeix tot:
l'encesor del rostre,
i aquest avalot
que tota t'altera
veient ton secret
esbrinat tot d'una
pel teu cosinet...
Veiam ço que em conta
el nus del dit xic;
que el dubte et rosega
i et dóna fadic,
de si ets corresposta
pel teu estimat,
i que mil vegades
ho has preguntat
a les margarides
que tens al jardí,
i que ara, *no*, et diuen,
i ara et diuen *si*.
Doncs del que daleixes
jo en sé el què i el com,
i si en vols la prova
et diré el seu nom...
¿Els esguards abaixes
i amagues la mà?
Pensa, cosineta,

que tot és en va;
 més perquè no em puguis
 tractar d'indiscret,
 ben a cau d'orella
 te'l diré a pleret:

.....

¿Dubtaràs encara,
 llenqueta de cel,
 vida de ma vida,
 bresqueta de mel?

¿És cert quant llegia
 en la teva mà,
 colometa blanca
 del meu colomà?...

Torna, doncs, si goses,
 a dir com abans
 que la quiromància
 sols és joc d'infants.

EPISTOLA ELEGÍACA

A Antoni

Plaume trametre't, oh enyorat Antoni,
 en eixes lletres que, amb el cor, t'adreço,
 noves que em pregues del que ha estat mon viure
 des que et deixava.

Urna és ton pit a l'amistat oberta;
 deix, doncs, que hi plori la dolor aguda
 que em fibla l'ànima i a mos ulls aglopa
 càlides llàgrimes.

¡Ai, plany al miser que bressat per somnis
 frueix la glòria de l'Olimp, i es mira,
 en despertar, en un vil jas de fulles
 i arran de terra!

Tal jo era endut, per la sonora cítara
 que polsà el plectre de llatins i hellènics,
 al goig que canten de la vida lliure
 lluny dels vilatges.

Càndida fe vàreig posà en les Muses,
 i m'escoltava llurs cançons bucòliques
 com si em vinguessin dels penyals de Tibus,
 veus sibilines.

I l'urbs deixant amb ses insànies totes,
 amb el cap bugonant d'esc'epiàdics,
 i repicant seguit en mes orelles
 sàfics i adònics,

ràpids els passos vaig menà a les prades
 que cobricelen les verdors ombrívols,
 i a on floreixen amb llorers i murtres
 els bells idillis.

Del dia aquell, que l'argentada vesta
 tres cops ja ha estès i recollit Diana,
 i, amb tot, jo encara no he flairat, Antoni,
 la flor de l'ègloga.

Digues-m'ho tu, que als déus ho preguntava
 i a mon accent no s'han mostrat propicis:
 ¿dels seus idillis on brescava el nèctar
 el dolç Teòcrit?

¿On és la deu en què el suau Virgili
a dolls bevia inspiracions bucòliques?
¿A on s'oculten les delícies plàcides
que cantà Píndar?

Vagant per planes i trescant per comes,
en lloc no trobo la serena calma
que fa la vida de pastors i rústecs
paradisíaca.

En va al bon Tírsis el meu llavi invoca,
i en va l'orella amb el palmell tubada,
les dolces notes de la flauta títira
àvida escolta.

Els vells emprius Pan afrontat deixava,
i els flabiols sens la mestrança excelsa
a grinyols sonen de carreta totxa
i esbalandrada.

Arreu se giren els meus ulls atònits,
sens que enlloc trobin les figures gràcils
dels Dafnis bells, ni de les Cloes càndides,
amors dient-se.

Tosca samarra duen ells als muscles,
à l'aire oberta la peluda sina,
la barba hirsuta brutejant son rostre
de trets estòlits.

De vil borrassa engiponades elles,
aspra i inculta dels cabells la tofa
al vent desfeta, voltejant la fona,
semblen les Fúries.

¡Oh pastorals de la divina Arcàdia!
¡Oh amors senzills de's camperols galèsics!
¡Oh tendres Dafnes de mirades plàcides
i cos de nàiade!

¿On sou idillis dels creixents de lluna
al peu dels córrecs marginats d'anèmones
on borbollava a so d'epitalamis
l'hidra diàfana?

Del trist Cupidus ja el buirac és trossos,
l'arc feridor contra els pastors no apunta,
que Amor se'ls entra matusser a l'ànima,
a cops de pedra.

I quan fugint de la viltat que em volta,
sentint dels somnis d'altre temps fretura
dins del casal de mos penats me n'entro
i obro Virgili,

sota el dosser de la ufanosa parra
que el mantuà va sublimà amb sos ritmes,
¡ai, car Antoni, que d'allí em bandegen
tàbecs i mosques!

A UNA ACASARADA

Pergamí policromat,
resplendent calcomania,
llibre d'hores miniat...
¿Amb quin mot vol ser blasmat,
amb quin mot jo blasmaria
aquest foll capteniment

que vos mena, missenyora,
a fer Pasqua per l'Advent
i a enjoiar vostre ponent
amb les gales de l'aurora?
¿Quan s'ha vist el sec fanall
—només bo per encenall—
presumir gençors d'userda,
ni florida d'espigall,
ni a cent anys coteta verda?

No us pregunto els que teniu,
car no és pas aquella glòria
que estimeu i que abelliu,
l'ésser cartulari viu
d'un tirany prou llarg d'història
per servar record cabal
de l'antiga carlinada,
de la gresca cantonal,
del Jardí del General
i dels camps de l'Esplanada.
Vejau, doncs, si això és d'ahí
o del t-mps més prop-veí,
en què Cèssar prengué llerda,
i si és cas ben bé de dí
que a cent anys coteta verda.

Per convits, festes i balls,
romeries i parades,
passegeu vostres estralls
plens de flors i de plomalls,
d'oripells i de llaçades,
amb la folla illusió
—ai, tants cops esfulladissa!—
de rendí un bell aimadô

per reviure la passió
d'Abelard i d'Eloïssa.
I us valgués per desengany,
que ller ni cap-cigrany
—enc que us feu tan gaia i gerda—
mai caiguessin al parany
de vostra coteta verda!

La memòria d'un bell temps
no afronteu amb semblant farsa;
car ni amb trampes ni *cold-crems*
ni amb cotilles, ni peus prems,
podreu dar per perdiu, garsa,
ni els enginys d'un art subtil
de llangors, postureries,
i caients d'aire gentil,
han de dur gençors d'abril
a les vostres tardanies.
No us dongueu, doncs, més trescor,
que no es fa estadant l'amor
en cambreta que s'esquerda,
ni es rebleix clivell del cor
amb una coteta verda.

ORACIÓ A NOSTRA DONA DE LA MERCE

Oh, Verge barcelonina,
vas de gràcia i de bellor,
qui teniu la cara fina
i en els ulls la serenor
de la mar que us és veïna
i d'ells pren la manyagor!

Nostra Dona ciutadana,
qui vestiu d'or i d'argent
i sou pulcra i sou galana
i us mostreu tan esplendent
dins la pompa sobirana
d'un cambril magníficent,

enjoïellada tot'hora
i adobada de perfum,
amb bo de flors al devora,
musica i esclat de llum:
car li cal a gran senyora
comportar-s'hi a la costum.

Vós qui sou nostra Patrona
i porteu el front diví
cenyit de reial corona
de diamants i d'or fi,
Regina de Barcelona,
oïu un barceloní:

Si en temps de la moreria
Vós fóreu la redemptriu
d'aquell qui en presons llanguia,
de l'esclau i del captiu,
i la vostra gesta pia
us valgué el nom que teniu.

Divina alliberadora,
Madona de la Mercè,
volgueu ser ma protectora,
no em negueu vostre valé,
car roman el qui us implora,
en captiveri també.

Captiu sóc de la mirada
d'uns ulls negres i traidors,
d'una boca enriolada
i de llavis temptadors,
i d'una galta gemada
el mateix que un pom de flors.

No la creguéssiu sultana
d'algun regne sarraí,
la princeseta galana
qui em té captivat així,
car és bona cristiana
i ben batejada al Pi.

I, per més cas, la coquina,
—vegeu si no és vergonyós—
s'ha fet de la «Sabatina»,
Merceneta es diu com Vós,
i és, com Vós, barcelonina
fins al moll mateix de l'os.

Per retre-li la volença
i guanyar-li els sentiments,
no he mancat cap escaïença
ni he planyut els ardiments,
ni oblació ni prometença,
ni sospirs ni llanguiments.

Mes se'm mostra tan altiva,
la tirana del meu cor,
que els meus rendiments esquiva,
i es riu del meu desconhort,
i amb una paraula aspriva
glaça en flor la meva amor.

I és tan trist el captiveri
 en què s'esfloreu mos anys,
 que m'he vist fins leri-leri
 d'embocar mals viarany;
 tant em torben el senderi
 mos neguits i mos afanys.

.....

Puix sou de mercès fontana
 i clau d'or de llibertat,
 d'aquesta huri catalana
 feu-me'n ben alliberat;
 i si per ser cristiana
 mon prec us fos en desgrat,

us plagués almenys que un dia,
 dintre del vostre cambril,
 —del parany en què em tenia,
 presa en la trama subtil—
 jo l'hagués en companyia,
 Mare de l'Amor Gentil!

RADIOGRAMA

«Quite» a Rubén Darío

Què passa al món? La terra trema
 al Gran Balcà. La Xina crema.
 El pa i la sal dintre el Kremlin
 un rei parteix amb Kalinin.
 Obra Estambul els seus harems..
 Kellogg—cal dir-ho?—perd el temps.

Un cicló en terres antillanes...
 (Pagarem cares les bananes.)
 Armen a l'Índia rebomboris
 Buda i Mahomet. «Nova Pictoris»
 s'ha mig partit al cel austral.
 Conspiracions a Portugal.
 Conflicte agrari a Bucarest.
 Inundacions al Far-West:
 (Un «trop de zèle» per la llei seca?)
 Nerón impera en terra asteca.
 De nou complota Bela Kun.
 Ha estat batut Paulí Uzcudun.
 —Oh Apol!—Corinte s'enderroca.
 La Fina Baker es disloca.
 D'Espanya hom diu... La Dictadura...
 (Això ha passat per la censura.)
 Un antropòleg a Quebec
 ha descobert l'antropitec.
 Hi ha qui ha reeixit d'una fantasma
 fotografiar-ne l'ectoplasma.
 Priva la moda del «sweter».
 Un savi anglès abranda l'èter
 amb uns raigs ultra diabòlics.
 Són baixa al gremi dels catòlics
 Daudet, Maurràs i corifeus.
 S'ha celebrat vora Bordeus
 un casament de dona amb dona:
 (Safo, francesa s'empadrona.)
 Surt una nova religió:
 —el Cuodaisme, diu-se'n, no?—
 que fa a l'Annam més d'un fanàtic:
 (Un curiós «cock-tail» dogmàtic).
 D'un manicomi de París
 s'han fet escàpols cinc o sis,

pintors d'escola avantgardista :
 (Hom els segueix de prop la pista).
 Conta «The Times» que un Romanof
 porta a Calcuta el «salakof»,
 i que una infanta de la sang
 és taqui-meca al «London Bank».
 S'han rebut noves de Spitzberg
 de què ha estat vist un iceberg
 a l'altitud de Groenlàndia
 poblat per gent de Zuluàndia.
 Un milionari—mister Ford?—
 tempta dragatges al Mar Mort
 amb tal de treure a l'aigua soma
 asfalts i nafta de Sodoma.

... ..
 Radis que en curs d'una setmana
 serví una agència americana
 l'any tants de l'era... freudiana.

v

HISTORIES I CONTALLES

Noces reials.
La castellana.
Del terror.
Dona Bertrana.
Les majestat
Retaule medieval.
El joglar de la Mare de Déu.
L'elegia del carrer de Montcada.
Era una hostalera.

NOCES REIALS

L'han casada poncelleta
la pubilla d'Aragó;
el marit que li donaren
de vint anys li és passadò.
Just deixava d'ésser nina,
i en té encara la faisó,
i aquelles galtes gemades,
i aquells ulls tots serenò,
i aquells pits capolls de rosa
ara a punt d'esclatà en fió.

Ses dames ja la'n despullen
del brial i del gipó,
i de la cambra de noces
van eixint sens fer remò.
Quan s'allunya la primera,
cau la reina en greu tristò;
quan és fora la segona,
se li muda la coló,
quan la tercera és eixida
Petronella trenca en plò.

El passat que acomiadava,
se li feia enyoradò:
—Adéu camps de Ribagorça,
ciutats d'Osca i de Montçó.
Adéu riberes del Cinca
que mai més no us veuré, no.

Sols el record, de vosaltres
podrà ser-me seguidó,
i el de la dolça mareta,
que és amb Déu Nostre Senyó.

D'enyorament del meu pare,
el rei Ramir d'Aragó,
si acorada no me'n sento,
que el bon Jesús m'ho perdó:
tenia la cara fréstega
i un mirar que feia pô,
i fugia de la mare
com si fos la temptació,
tot estrenyent-se el cilici
i resant la contrició.

Sols de fer-ne esment, la reina
se n'entrava en gran tremó...
Per allunyar la paüra
s'és posada en oració:
—Madona Santa Maria,
Mare de Crist Redemptó;
Gloriós Apòstol Sant Jaume,
de bons cavallers Patró:
donau-me el vostre adjutori
i la vostra protecció.

A vosaltres m'encomano—
mesquineta que jo só—
que la meva mare és morta
i el meu pare, en religió,
i sóc l'esposa d'un príncep
sense sebre què és l'amó,
car sols l'he vist una volta,

i m'ha pres de torbació
i d'una gran reverència,
el meu marit i senyó—.

Un ensurt l'ha corlligada
quan ha dita l'oració,
que al devora un bleix sentia
i d'un trepig la remó...
El comte de Barcelona,
i, d'ara, rei d'Aragó,
front a front de la regina
roman en contemplació,
el somriure a flor de llavi,
sobreixint-li de dolçó.

Apar que volti sa testa
un nimbe de resplandó,
i té lluminós el rostre
i l'esguard llambregadó.
Quan Petronella el repara
el creu una aparició,
i a sos peus se llançaria,
no li fos deturadó
el sentir que li parlava
d'un to dolç i prenedó:

—Sou ben nina, Petronella,
per tant madur com sóc jo;
sou ben gentil, muller mia,
per tant ferreny com jo só.
El meu braç, fet a la escona,
no us serà amanyagadó;
els crits de guerra, en mos llavis
hi han deixat només que aspró.

i són llecs en galanies
i en mots tendres d'aimadò—.

Petronella se l'escolta,
en les galtes la rojó;
son esguard, clavat en terra.
de guaità'l no és gosadò;
i va fruit l'harmonia
d'aquell parlar encisadò,
que desment allò que conta
sols amb fer-se sentidò,
i fa plorà i fa somriure
i és rosada i és xardò.

En braços l'ha presa el comte
besant-la acaroadò,
en sos genolls asseguda,
el mateix que un infantò...
Mel dels llavis de la mare
li deixa el primer petó
el segon bes que rebia,
en el cor li era entradò;
el tercer—damunt la boca—
ja le'n feia tornadò.

Oh benhaurada parella!
N'és la troba en ta llaó,
car fores plena de gràcia
i d'alta benedicció.
Quatre centúries de glòria
en tu hagueren la llevó,
quan dos pobles es fonien
a l'escalf d'aquell petó,
i més la ratlla de l'Ebre
no els feia la partió.

LA CASTELLANA

Heus aquí que hi havia en uns temps enllanats,
una dama, senyora de força i penó;
era bella i altiva, i copsava el braó
de la sang turbolenta de sos nobles passats.

I com ells cruel era, i com ells indomable,
i es cossava amb la cota i cenyia capmall,
i tornava's l'escona en son puny, formidable,
i atiant-lo a la brega esventrava el cavall.

Cap poder la imposava, ni a cap llei s'ajupia;
a cap rei ni senyor reté mai vassallatge,
i amb ses tropes ferotges i amb ses gents de paratge,
els castells assetjava i les viles prenía.

Amb les testes segades dels vençuts, festonava
els marlets i les torres del fogar senyorial;
amb banderes sagnoses el seu llit agençava
i d'arreu i armadures li guarnia el capçal.

Era casta la dama; del desig l'esperó
en sos flancs enrocats s'esbossava i botia,
res d'amors, llanguiments, ni d'afanys coneixia
ni el seu son desvetllava cap delit torbadó.

Mai la queixa rendida del trobare donzell
al davall ses finestres s'era fet sentidora,
de cançons de poetes mai ne fou sabedora;
dels ubaços de sos predis desniava's l'ocell.

En retrats de ses gestes de carnatge i botí,
amb ses taifes sos lleures i vagars esplaiava,

o pel camp de les forques, de company el botxí,
sota el clar de la lluna, dels penjats platxejava.

Més vingué que una volta en batalla campal,
abatut al parany d'una indústria fellona,
un gentil cavaller de l'exèrcit reial
presoner fou caigut de l'ardida amazona.

Era jove i formós i valent l'adalit,
i de noble nissaga son blasó el descobria;
mes d'altiu i soberg el cabdill presumia,
que a mercè ni menaça son voler fou rendit.

Part de nit l'heroïna en son llit virginal
presa es sent d'una nova i ardenta follia:
per un bes d'aquells llavis sa corona comtal
i la glòria del cel, si segura l'havia!

Per un bes d'aquells llavis, son castell, sos penons,
sos reïns, sos vassalls, sos soldats i sos patges;
per un bes d'aquells llavis, sos llebrers, sos falcons,
sos conreus, sos emprius, sos ubacs, sos vilatges...

.....
Era entrat el misteri, negra nit en presó:
—Cavaller, vostra vida d'un sol mot és salvada.
—Missenyora, la vida no m'és tan apreuada:
missenyora, la vida no val pas la traïció.

—Cavaller no us demano que siau deslleial;
cavaller dins ma cambra us espero ans del dia...
—Missenyora, mos braços us serien dogal;
missenyora, de mort el meu cor us odia!

—De dogals en bona hora m'heu parlat cavaller,
si és que el fur servà en pot qui fa greuge a una dama;
justament quatre canes me'n trenava el corder
que són ben mereixents d'una gesta de fama.

.....
Al bell peu de la forca ja li'n diu al botxí:
—Vostre ofici és plaent i me'n sóc agradada;
enc que fos una volta me'l deixéssiu per mi,
que veurieu pla bé com n'eixia mestrada.

.....
Ja per l'aire es brandava esbatent-se el penjat,
i a sos muscles de cer la carlana ajunyida,
sadollava sos llavis del plaer cobejat
i bevia en el bes l'últim bleix d'una vida.

DEL TERROR

Ciudadà botxí ja ha enllestit la feina
i per a entretindre son desvagament,
peça rera peça va desmuntant l'eina
neteçant-les totes acuradament.

Mentres fa la tasca, canta una tonada
que ara han tret de moda els bons jacobins;
quan una altra volta és a la tornada,
els seus ulls s'encenen mateix que sofrins.

La cançó l' parla de gestes viscudes,
d'alçaments de poble contra l'opressió,
d'enderrocs de troncs, de testes caigudes,
de les altes glòries de la Convenció.

Per son front carrat, amb la cantinela
records de suara hi van desfilant

solcant-lo de roig com l'escarpela
de la gorra frígia que du gallejant.

Ciudadà botxí veu en llarg seguici
les víctimes pàlides de les noves lleis,
la barreja informe que puja al suplici
de clergues i nobles, d'infants i de reis.

L'esbossat tallant de la guillotina
ciudadà botxí poleix diligent;
quan la fulla té ben lluenta i fina,
a dins s'emmiralla posturament.

De sobte, pel cap li passa una ratxa...
i de ses cabòries ja del tot distret,
riu fins a trencar-se recordant la fatxa
d'aquell nas de ganxo de Lluís Capet.

DONA BERTRANA

Dona Bertrana la 'nfantina,
malinconeja un temps ençà;
el senyor rei i la regina
s'hi cuiden prou a angunià.
I l'escometen a tothora:
—Quin és el dol que així us acora?
Quina sofrença vos devora?—
I ella no fa sinó plorà.

Dona Bertrana què tindria,
que en plena flor de joventut
com una rosa se marcia
que hagués tocat el bufarut?

En els seus llavis d'escarlata
aquella rialla ja no esclata
que s'adollava com cascata
miraculosa de salut.

La seva cara d'alabastre
ses colors belles va fonent;
Dona Bertrana és com un astre
que fa la via de ponent.
El seu esguard que reflectia
setze abrilades d'alegria,
és ara ple de melangia
com flam de llàntia morent.

Ell que la viu, la vegés ara
fallint d'aquest llangor mortal!
Camí de Roma deu sé encara,
creient-la lliure de tot mal;
cosí i amic de sa infantesa,
per ses virtuts, sabè i noblesa,
malgrat sa extrema juvenesa,
fet desiara cardenal.

Dona Bertrana què tindria?
Dona Bertrana què tindrà?
D'ocultes arts de bruixeria
bé se'n podria sospità...
Aquesta matí a l'hora primera,
han condemnat a la foguera
una gitana fetitllera
que amb sos conjurs la va etzisà.

Mes del seu mal Dona Bertrana
no havia pas el guariment,

i tot eixia indústria vana
 contra el terrible marriment:
 la veuen físics i herbolaris,
 li imposen creus i reliquiariis
 i observen signes planetaris
 savis astròlegs d'Orient.

Prou deurà ser que una metzina
 de màgic filtre i art secret,
 lenta mort dongui a la infantina
 subtil llevant-li el seu esplet...
 En la catàsta així ho abona
 el perfumista de Verona,
 ahí al servei de la Corona,
 i ara al dels corbs, da't d'un marlet.

Dona Bertrana s'empitjora
 i en ira torna el seu doló;
 ja es foragita del devora
 quan no el trobare, l'histrió.
 Del que més pler li dava un dia
 sols fer-n'hi esment l'enfellonia:
 colcant ahí a la cetreria
 va torcê el coll al seu falcó.

A Déu siau Dona Bertrana,
 si no us ve d'Ell el guariment!
 Tot el reialme li demana,
 del senyor rei per manament:
 la clerecia es passa els dies
 mormolant salms i lletanies
 i en les esglésies i abadies
 brilla entre llums el Sagrament.

Els cortisans fan promences
 i ofrenen dons al Monestí;
 dels sis mals usos, als remences
 als senyors juren redimi...
 El mateix rei, que ja trampela,
 fer vot solemne no recela
 d'anar descalç a Compostela
 amb el bordó de pelegrí.

Com seny-ferida d'oradura
 Dona Bertrana està talment;
 una cremor que la tortura,
 a les entranyes diu que sent;
 i en mig d'udols espaventables
 i turpituds abominables,
 clama que han pres tots els diables
 dintre el seu cos allotjament.

Ai de la trista condemnada!
 de Déu no sia punició,
 que és la seva ànima culpada
 d'amor sacríleg i felló,
 —parany que, astut, posa el Maligne
 a la virtut d'un baró insigne—
 i, ai, que del seu pecat indigne
 ni moure's vol a contrició!

I escarni fa de l'exorcista
 mentre li diu el text sagrat,
 i quan la Santa Creu ha vista
 en flectomies ha esclatat;
 car l'Enemic, ella perjura
 que no ha de dar-li pau segura,
 si el qui l'impreca i el conjura...
 no és son parent, el purpurat.

LESA MAJESTAT

A la Seu saragossana
diuen la missa reial;
la reg'na n'és l'oienta,
l'arquebisbe el celebrant.
L'arquebisbe és jove encara,
de bon veure i cortisà
i li brat-la el cor tothora
dessota del pectoral.

Acabada que és la missa,
d'alba i casulla es desfà
i el seguici de la reina
encalça eixint del portal.
Tant de correquita anava,
que ni sols s'ha ataleiat
de què l'aigua-beneitera
li allargava l'escolà.

Quan és vora la regina
ja li diu, galanejant:
—Si en la vostra escuderia,
m'hi volguéssiu lloc donar...—
Mentre semblants mots li deia,
la mira d'un llarg esguard:
mateix que cera és són rostre
i vacillant el seu pas.

Ja li torna l'arquebisbe
més sollicit i emmelat:
—Diria que sou sofrenta
i em crec sabé el vostre mal.
¿Quelcom desplaent d'Itàlia

us haurien innovat?—
Per la reina fa resposta
la tremolor del seu braç.

Més enllà anats que sigueren,
ell de bell nou li ha parlat:
—Que el rei Anfòs me perdoni,
si de seny cabal no el faig.
¿Com tenint muller tant bella
daleix d'altres afalacs,
enc que sien de la reina
del regne napolità?—

Dona Maria, contesta
a eixos mots tampoc ha dat,
emprò ço que el llavi calla
diu-ho el llamp del seu esguard...
El prelat més a frec d'ella
afuant-la amb el bleixar,
altre cop l'escometia
barbotejant baix en baix:

—Jo, de vós sigués, senyora,
no em voldria agreujar pas;
jo, de vós, Dona Maria,
li daria el mateix pac...—
Quan sentia això la reina
d'un sobte se'n feia enllà...
Ara que parlar voldria,
l'afront la veu li ha nuat.

Bon punt que s'és revinguda,
ha reprès el caminar:
ben segura la petjada,

soberg i engallat el cap,
amb més colors en el rostre
i en l'aire més majestat.

... ..
Del prelat de Saragossa
res més se'n sabé ni sap.

RETAULE MEDIEVAL

I

A trenc d'alba eixia el comte
de cacera amb sos barons;
la comtessa l'acomia
des de dalt del mirador:
—Bon camí amb la companyia,
bon camí que Déu vos dó.—

Quan és lluny la cavalcada
s'arma a fora un desgavell:
els cans lladren rogallosos,
criden patges i servents
i d'en mig del rebombori
s'alça un clam de valiment.

La comtessa s'enfinestra
esguardant plena d'afany:
part de fora la muralla
jau un home estenellat;
d'un certer tret de bassetja
l'ha tombat ara un brivall.

En tant fuig la xusma folla
empenyent-se bosc endins,
missenyora, compaa-da,
emparar mana al mesquí.
Li portaven ses gents d'armes,
que ben mort s'hauria dit.

Té arrapats damunt del rostre
els cabells ensagnantats;
mig del front fins la carn viva,
raja a doll un esvoranc;
sos peus nus són una nafra
la vesta un trist parrac.

Quan li han tret l'esclavina,
enllà es feien els servents,
i tombant el cap enrera,
plens els ulls d'astorament,
han deixat la missenyora
tota sola amb el mesell.

La comtessa esguarda al miser
d'un serè i heroic esguard;
del mirar d'aquella santa
ell se'n sembla retornar
que en sos ulls apar que es faci
guariment la pietat.

En son llit, mentre es reposa,
remeiava al llatzerós.
Ja li diu: —Com us estima,
germanet, Nostre Senyor,
quan de tan preuades joies
ha embellit el vostre cos.

Que la vostra llebrocia
glòria eterna us serà adés
i us florirà en cada nafra
un pomellet de clavells
i es tornarà odor de roses
la fetor del crosticer.

Per cada roc que ara us gitin
heu d'haver-ne un diamant;
pels que el front us esgalabrin,
una corona immortal;
per cada home que us rebutgi,
milers d'àngels per companys.—

Per virtut, si no del bàlsam,
de la gràcia d'aquells dits,
qui llebrós enllitat s'era
ha reprès net el camí.
No sent obra de miracie
fóra bé de mal capir.

II

El comte tornat, li parla
la vilana baix en baix;
els ulls de la mala fembra
espuenen malignitats;
els del castellà s'obrien
llampegants de feretat.

—Per les joies que heu hagudes
dels encisos del meu cos,
per les folles cobejances
que esperono en vostre cor,

missenyor, fermança us dono
de ser cert el vostre afront.

—La vilana, si mentíeu,
malestruga haureu la fi.
—Aquests ulls, ara suara,
l'han vist jaure en vostre lit.—
Sens voler saber més cosa,
de l'amiga ja es desix.

Batent portes, foll de ràbia,
va a la cambra del pecat:
—De resar bé feu, comtessa,
que arribat és vostre instant.—
Ja desfà d'un sobte el tàlem,
més ben tost li cau el braç...

Damunt de l'holanda fina,
lluminosa i radiant,
estargida ha vist la imatge
de Jesús Crucificat.

EL JOGLAR DE LA MARE DE DÉU

Tradició

I

Petit i estrafet,
ensorrat d'espalles,
l'un peu ranquejant,
no prou segur l'altre,
ben bé és l'histríó

més lleig del reialme.
 Si no fos prou lleig
 le'n fa més encara
 el galan vestit
 tot de coloraines
 d'aquí massa estret
 d'allà massa ample,
 llarguejant de cos,
 curtejant de mànigues.
 Camina a sotrac
 i a cada gambada
 dringuen cascavells
 amb so de rialla.
 Quan entra a poblat
 bé prou que ho senyalen
 els cans amb lladruets,
 amb crits la mainada.
 Tot un escamot
 ne du a reraçaga;
 els més atrevits
 li tusten l'espalla,
 els que no ho són tant
 li fan la carrana.
 Seguit de tothom
 arriba a la plaça,
 quan és al bell mig
 baix en baix resava:
 —¡Oh Verge Maria
 sou plena de gràcia!
 Quan hagué resat
 tot s'enriallava,
 fa quatre llengots
 i en terra s'ajaja
 el ventre en la pols,

les cames enlaire
 botent d'ací allà
 mateix que un galapat.
 ¡Quins crits tot arreu
 i quines rialles!
 S'aixeca sobtat
 d'una revolada,
 s'engalla tot ell,
 els braços allarga
 i fent tomballons
 va voltant la plaça.
 Obrint el sarró
 comença la capta:
 —¡Pel pobre joglar
 germans i germanes!—
 D'un trist rosegó
 per ditxós se'n dava:
 —Que Déu vos ho pac
 i la Verge Santa.—
 Al defora eixint
 hi troba un captaire,
 ja li'n fa mercè
 de tot el recapte;
 quan és més enllà
 a una ermita entrava;
 caient de genolls
 resà la pregària:
 —¡Oh Verge Maria
 sou plena de gràcia!

II

El pobre joglar
 de vell no s'aguanta,

fins ranqueja més
 del que ranquejava;
 ja no du el vestit
 tot de coloraines
 ni fa capgirells
 per carrers i places
 ni l'aborden cans
 ni els brivalls l'encalcen.
 D'aquell temps antic
 només li'n restava
 la dolça oració
 tan sovintejada
 —; Oh Verge Maria
 sou plena de gràcia!
 Pels anys atuït
 a un convent trucava:
 —Al pobre jog'ar
 doneu-li un hostatge;
 per fer tombarells
 el delit ja em falta,
 la gent ja no hi riu
 amb les meves farses;
 si els hi fa'g llengots
 em miren amb llàstima;
 fins mos cascavells
 fan so de complanta.
 L'histrió d'ahir
 frare llec és ara;
 ben manat com és,
 fa totes les tasques;
 si és l'ofici humil
 ell a humil el guanya
 i tot feinejant
 l'oració no para:

—; Oh Verge Maria
 sou plena de gràcia!

III

Bé li fóra pler
 la vida encelada,
 no fos el neguit
 que el goig li'n robava
 veient sos germans
 que es contrapuntaven
 en honra i servei
 de la Verge Santa.
 Qui li endreça un cant,
 qui li'n fa l'estampa,
 l'un ne ben escriu
 i en sermona l'altre.
 Només fra joglar
 aturat restava
 pobrissó com és
 de lletra i de traça.
 Un dia pregant
 el llec se'n queixava:
 —; Què us oferiré
 jo ma dolça Mare
 si ni de mi puc
 fer-vos presentalla
 mesquinet com sóc
 del cos i de l'ànima?
 Tot pregant pregant,
 li'n ve una pensada,
 a cuitacorrents
 l'hàbit ja es llevava,
 més de pressa encar

se'n posava un altre :
 el galan vestit,
 tot de coloraines
 llarguejant de cos,
 curtejant de mànigues.
 De la celda ha eixit
 i a l'església entrava :
 —Oh Verge Maria
 sou plena de gràcia.
 Si al vostre fillet
 mos jocs li agradaven
 també en fóreu Vós
 ben acontentada.—
 Bon punt que això ha dit
 els braços allarga
 i volta l'altar
 a tombarellades...
 ¡Ai, l'habilió
 d'altres temps li manca
 i fe'xuc com va
 de seguit se'n cansa.
 Tot xop de suor,
 panteixant encara,
 aixecava els ulls
 a la Santa imatge.
 El bon Jesuset
 feia la rialla,
 la Mare de Déu
 de l'altar baixava,
 i amb son mantell blau
 ribetat de plata,
 al bon histrió
 el front li eixugava.

L'ELEGIA DEL CARRER DE MONTCADA

Quantum mutatus ab illo!
 (Virgili-Eneida. Llib. II. 274)

D'un vell carrer jo sé
 la història dissortada;
 oïu, la contaré
 tal com me l'han contada.

Era un carrer... Qui sap
 on para qui l'obria!
 Era un carrer com cap
 a la ciutat n'hi havia.

Maisons senyoriales
 tenia a ambdues bandes,
 esvelts els finestrais,
 florides les mirandes,

i en cada bastiment
 discretes gelosies
 que feien un esment
 de claustres i abadies.

Tot temps i tot estil
 allí deixava rastre,
 de l'ojival subtil
 fins al barroc follastre;

i eren en germandat
 la gàrgola estrambòtca,
 el pulcre esgrafiat
 i la cornisa gòtica.

Així, d'aquells casals
 les sales alteroses,
 havien vist l'encalc
 d'edats les més famoses.

De farses de jogiar,
 de borns, de cetreries
 i corts d'amor; encar
 oïren parleries

aquells enteixinats
 d'àuries magnificències
 i aquells obscurs retrats
 de ràncies ascendències:

el noble senescal
 del de la *Gentilesa*,
 el docte cardenal
 de l'era avinyonesa,

i l'almirall, tinent
 del gran Rogé a Messina
 i l'adalid valent
 occit a Palestina...

Dintre l'arxiu polsós,
 tot un passat de glòria
 retreia als succesós
 llur alta executòria.

Allí, escrits reials
 i butlles pontificies,
 i pactes senyorials
 de feus i de franquícies,

dels quals el Curadó
 del noble patrimoni
 ne dava prou raó
 i savi testimoni

als joves descendents
 d'aquelles grans famílies
 que oïen complacents
 les relacions i homfies.

Els fets més senyalats
 que li van sé en presència,
 els duia historiats
 amb tota consciència.

Era dels més scients
 en genealogies,
 extints i entroncaments
 d'aquelles dinasties.

De populars tropells
 tenia recordances,
 de *nyerros* i *cadells*
 contava les venjances,

i fetes exemplars
 dels més vistents llinatges
 i històries familiars
 de deshonor i ultratges.

que deien de galants
 i belles complacents;

de raptés infamants
i cites fraudulentés;

de morts a traició;
de dames i donzelles
que havia en punició
Sant Pere de les Puelles...

Nous temps foren vinguts
i les costums mudades,
i en moltes latituds
les successions tombades.

L'antiga austeritat
i el regiment d'uns dies
finà en la frivoltat
de gales i follies.

I dintre dels palaus
morí el record dels avis
entre convits, saraus
i teclejar de d'avis,

de galanteigs discrets,
d'olors d'essències fines,
d'airosos minuets
i gràcils cavatines.

I fou l'antic carré,
abans tan solitari,
un bull de desenfré,
de festes un desvari.

Els blasonats portals
veien entrar tot dia

carroces senyorials
en llarga correntia

i esbelts sillons de mans
brunyits d'or i de laca
amb revinguts portants
de perruqué i casaca,

ja fets als madrigals
i a les galants endreces
dels qui sempre a l'encalç
de llurs gentils mestresses,

dalien pel goig breu,
quan feta era la via,
del descendir d'un peu
per di una galania.

Camí de flors talment
al marge d'un abisme,
un dolç davallament
menant al cataclisme

d'aquells casals austers
apenyorats o a rèdit
obrint als usurers
les portes del descrèdit.

Després, els fingiments,
les vanes violències
per mantenir aparents
les velles opulències;

el viure estret i amarg
i la esclatant fallida,

l'humiliant embarg,
la vergonyant fugida;

l'indigne entroncament
amb cabalers del poble,
la fam de l'indigent
o l'escarràs innoble.

.....

Oh l'ancestral carrer!
Oh seculars morades
que l'honra vàreu fer
d'unes edats passades!

Orgull d'un estament,
bressol de clars llinatges
i digne allotjament
d'egregis personatges;

avui desolació
si abans urc i puixança!
Punts de meditació
de la humanal mudança!

Còm pressentir que un temps
els atris bells veuria
tornats en magatzems
de llorda mercancia,

i, ai! l'alterós blasó
—reliquia profanada—
serví a qualche sabó
de marca registrada!

I els totxos camions
sotraguejà els vitratges,
i encavallà els graons
desferres d'emballatges;

i l'escampall arreu
de bótes i de saques
i arran del marxapeu
aquells castells de paques;

i, encara, més endins,
—per fer tot l'inventari—
dels fruits ultramarins
l'esplèndid mostuari!

Oh jorns més assortats
que heu vist d'aquells hostatges
els murs endomassats
i els art'sats moblatges,

i en suau recolliment
llurs sales de respecte
fruit l'ensunyament
d'un gran repòs provecte!

Oh, trist qui ara les veu,
obertes, desfregades,
d'un feinejar plebeu
tothora trasbalsades,

i sent llurs estadants
en rares parleries
de notes, d'albarans,
de lletres a tants dies,

de drogues i cotons,
de bales i de caixes,
de *trusts* i suspensions
i d'alces i de baixes!...

... ..

Del vell carrer ta' és
la història dissortada
que suara us he tramès
tal com me l'han contada.

ERA UNA HOSTALERA

1720-1730

Era una hostalera bigarda i traïdora...
Caminant, no paris a l'Hostal de l'Arc;
la fam que et rosega, la set que t'arbora,
distreu-les com puguis i passa de llarg.

Fes la teva via sens girar-te enrera;
recull la mirada, car és ben segü,
si els teus ulls trobaven els de l'hostalera,
que ja no hi hauria pas remei per tu.

De llur encís tràgic se'n fa parleria
dels plans urgellesos al cap de Salou,
i en firals i places l'esbandeix tot dia
un romanç de cego ara tret de nou.

Ço que en diu la brama, poc són contarelles:
aquell a qui miren, ferit n'és romàs.

Emboscats en l'ombra de llurs negres celles,
a l'aguait esperen com lladres de pas.

Majorals, gent d'armes, matalots, fraïres,
mossos de guiatge, marxants, sagalets,
ramblers de la mesta, pelegrins, captaïres,
cursants de l'Estudi, frares menorets,

que un punt els fitaren en jorn que malhaja,
de llur fat no en foren més alliberats,
i des d'aquell'hora que un foc els enraja
de llordes pruïges i carnalitats.

I on sia que vagin i on vulga que sien,
a la nit en somnis i en visió desperts,
aquells ulls no els deixen, i els sotgen i espïen,
incitants, malignes, temptadors, oberts...

Aquells ulls que ofrenen molles delectances
i en torçó les tornen del p'ler no gaudit:
infern d'implacables i ardentes frisançes
que als damnats turmenten de dany i sentit.

Aquells ulls que immolen la flor d'una vida
no més que amb encendre l'engelositment;
que, d'un llambrec, armen el braç homicida
i el bon seny trasmuden en afolement.

Aquells ulls que saben de l'art fetitllera
els secrets més tèrbols i els amagatalls;
i en les nits obscures, de la carretera
les postes desvien cap als estimballs.

Que els altars llambreguen per les cresteries
àuries dels retaules i entre els capitells,

i en les celles brillen prometent follies,
esmossant c'icis i amollint flagells.

Que en les aules doctes de Cervera, lluquen
torbadors i càlids, penetrants i fins,
de dea Minerva els esguards acluquen
i memòria lleven de *Summa* i llatins.

I el camí que mena devers Compostela
—que les promences i les contricions
senyalaren d'una resplendent estela—
de pecats empedren i de temptacions.

Ulls bruixots que escruten jaces i pallisses
i en la fosca espurnen mateix que sofrins,
i de febre abranden les carns malaltisses
d'estrafets, llebrosos, orats i cretins.

.....

Era una hostalera bigarda i traidora...
Caminant, no paris a l'Hostal de l'Arc;
la fam que et rosega, la set que t'arbora,
distreu-les com puguis i passa de llarg.

Fes la teva via sens girar-te enrera;
recull la mirada, car és ben segü,
si els teus ulls trobaven els de l'hostalera,
que ja no hi hauria pas remei per tu.

BIBLIOGRAFIA

TEATRE

- La cugula.* — Drama en tres actes.
De bon tremp. — Drama en tres actes (segona edició).
Reixes enfora. — Drama en tres actes (segona edició).
Les ales de cera. — Comèdia en dos actes (exhaurida).
L'oncle rector. — Comèdia en dos actes (exhaurida).
La germaneta. — Comèdia en dos actes.
Un interior. — Comèdia en un acte (segona edició).
Un joc de cartes o Memorialistes amb lletra menuda. —
Sainet en un acte (exhaurit).
La sàvia casualitat. — Farsa en un acte.
Dissabte de Glòria. — Comèdia en un acte.
A sang i a foc. — Episodi dramàtic en un acte.
Nines i ninots. — Farsa d'espectacle en un acte.
Duetto. — Pas de comèdia.
Extrems que es toquen. — Diàleg.
En Misèries. — Monòleg.
Ocell de mal temps. — Comèdia en tres actes (inèdita).

PROSA

- L'Apòstol.* — Novella epistolar amb il·lustracions de l'Argemí (exhaurida).
De quan les bèsties parlaven. — De la «Biblioteca Patufet». Aplec de faules i apòlegs amb il·lustracions d'en Llaverias (exhaurit).
Encara parlen les bèsties. — De la «Biblioteca Patufet». Altre aplec de faules i apòlegs amb il·lustracions del mateix dibuixant (exhaurit).

VERS

- Poesies.* — Quadern de «Lectura Popular».

BIBLIOTECA CATALANA

SERIE COMPLETA

- 1 *J. Pons i Massaveu*: «L'Auca de la Pepa».
- 2 *J. Roig i Raventós*: «Argelaga florida».
- 3 *J. M. de Sagarra*: «Paulina Buxareu».
- 4 *C. Planas i Font*: «En Pere i altres contes».
- 5 *J. Morató i Grau*: «Arran del cingle».
- 6-11 *Mn. Llorenç Riber*: «Els Sants de Catalunya»,
sis volums.
- 12 *R. Casellas*: «Llibre d'Històries».
- 13-14. *J. Ruyra*: «Pinya de Rosa», dos volums.
- 15 *G. Maura*: «Aigaforts».
- 16 *Victor Català*: «La Mare Balena».
- 17 *P. Bertrana*: «Els Herois».
- 18 «Llegendari català en vers», triat per *C. Riba*.
- 19-20 «Un tros de Paper», triat per *C. Riba*, dos vols.
- 21 *Marquès de Camps*: «Cortal Marí».
- 22 *Marian Vayreda*: «La Punyalada».
- 23 *J. Roig i Raventós*: «Animes atuídes».
- 24 *J. Massó Torrents*: «Croquis pirenenes».
- 25 *Narcís Oller*: «Traduccions».
- 26 *Santiago Rusiñol*: «Proses Triades».
- 27-28 *Marian Vayreda*: «Sang Nova», dos volums.
- 29 *J. Massó Ventós*: «La Germana».
- 30 *Josep Carner*: «La creació d'Eva i altres contes».
- 31 *J. M. de Sagarra*: «Poemes i Cançons».
- 32 *J. M. Lòpez-Picó*: «Lleures barcelonins» (Volum
54 de la Literària).
- 33 *Francsc P. Briz*: «La Panolla» (Vol. 55 de la
Literària).
- 34 *Valeri Serra*: «Aplec de rondalles» (Vol. 57 de la
Literària).
- 35 *Alfons Maseras*: «Setze contes» (Vol. 59 de la
Literària).
- 36 *Josep Lleonart*: «El camí errat».

BIBLIOTECA LITERARIA

VOLUMS PUBLICATS

1918

- 1-2 *Virgili*: «Eneida», trad. de *Mn. Llorenç Riber*.
 3 *Dickens*: «Una cançó nadalenca», trad. de *Josep Carner*.
 4 *Mark Twain*: «L'elefant blanc robat», traducció de *J. Carner*.
 5 *Andersen*: «Contes», trad. de *J. d'Albaflor (Josep Carner)*.
 6 *Mark Twain*: «Les aventures de Tom Sawyer», traducció de *Josep Carner*.
 7 *Edgard A. Poe*: «Els assassins del carrer Morgue», trad. de *C. Riba*.
 8 *Shakespeare*: «Coriolà», trad. de *Magi Morera i Galícia*.
 9 *Goethe*: «Herman i Dorotea», trad. de *J. Lleornart*.
 10 *Carles Soldevila*: «L'abrandament», novel·la.
 11 *George Elliot*: «Silas Marner», trad. de *J. Sitjar (Josep Carner)*.
 12 *Erckmann-Chatrian*: «L'amic Fritz», traducció de *J. Sitjar (Josep Carner)*.

1919

- 13 *Molière*: «El Burgès Gentilhome», traducció de *J. Carner*.
 14 *Selma Lagerlöf*: «Els Ingmarsson», traducció de *J. Sitjar*.
 15 *Grimm*: «Contes d'infants i de la llar», vol. I, traducció de *Carles Riba*.
 16 *J. Ruyra*: «La Parada».
 17-18 *Arnold Bennett*: «El preu de l'amor», traducció de *J. d'Albaflor (Josep Carner)*.
 19 *C. Villiers de l'Isle Adam*: «Contes Cruels», traducció de *J. Folguera i J. Carner*.
 20-21-22 *Homer*: «Odissea», trad. de *Carles Riba*.
 23 *Goldsmith*: «El Vicari de Wakefield», traducció de *J. Farran i Mayoral*.
 24 *Erckmann-Chatrian*: «El Tresor del vell cavaller», traducció de *Joan Sitjar*.

1920

- 25 *Shakespeare*: «Hàmlet», trad. de *M. Morera i Galícia*.
 26 *Plutarc*: «Vides d'Alexandre i de Cèsar», traducció de *C. Riba*.
 27 *A. de Musset*: «Margot», traducció de *J. Albaflor (Josep Carner)*.
 31 *Llorenç Riber*: «Els camins del Paradís perdut».
 32 *Jerome K. Jerome*: «Tres anglesos s'esbargeixen», trad. de *E. M. Ferrando i J. M. Mustieles*.
 33 *Goethe*: «Goetz de Berlichingen», trad. de *Manuel Raventós*.
 34 *J. M. López-Picó*: «De les mil i una nits».
 35 *Rudyard Kipling*: «El Llibre de la Jungla», traducció de *M. Manent*. Volum I.
 36 *Sòfocles*: «Antígona-Electra», trad. de *C. Riba*.

1921

- 37 *Sallusti*: «La Conjuració de Catilina», traducció de *Mn. Llorenç Riber*.
 38 *Grimm*: «Contes d'infants i de la llar», vol. II, traducció de *Carles Riba*.
 39 *Gògol*: «L'inspector», trad. de *C. Riba*.
 40 *B. Scribe*: «L'art de conspirar», traducció de *J. Ruyra*.
 41 *Jerome K. Jerome*: «Tres homes dins una barca (sense comptar-hi el gos)», trad. de *J. M. Mustieles*.
 42 *Joseph Bédier*: «El Romanç de Tristany i Isolda», trad. de *Damià Pujol (Carles Riba)*.
 43 *Bernardin de Saint-Pierre*: «Pau i Virgínia», traducció de *Albert Cabestany (Carles Riba)*.
 44 *La Fontaine*: «Fauls», trad. de *Josep Carner*.
 45 *Molière*: «El Malalt Imaginari», traducció de *J. Carner*.
 46 *Enric de Kleist*: «Miquel Kohlhaas», traducció de *E. M. Ferrando*.
 47 *Louis Bertrand*: «La infantessa», volum I, traducció de *Joaquim Pellicena*.
 48 *A. S. Puïskin*: «El Bandoler Romàntic», traducció del rus per *Rodolf J. Slaby*.

1922

- 49-50 *Xenofont*: «Els deu mil», traducció de *C. Riba*.
51-52 *Walter-Scott*: «El Talismà», trad. de *C. Capdevila*.
53 *E. Sienkiewicz*: «Endebades», trad. de *Josep M. Girona*.
54 *J. M. Lòpez-Picó*: «Lleures barcelonins».
55 *Francesc P. Briz*: «La panolla». Tria d'*E. Vallès*.
56 *A. S. Puixkin*: «La filla del capità», trad. de *Rodolf J. Slaby*.
57 *Valeri Serra*: «Aplec de rondalles».
58 *E. Sienkiewicz*: «Bàrtek el vencedor i altres contes», trad. de *Carles Riba*.
59 *Alfons Maseras*: «Setze contes».
60 *Pierre Benoit*: «El pas dels gegants», trad. de *Joan Arús*.

1923

(Fusió de les dues Biblioteques, Literària i Catalana)

- 61 *Prudenci Bertrana*: «El meu amic Pellini», i altres contes.
62 *Shakespeare*: «Romeu i Julieta», trad. en vers, de *Magi Morera i Galicia*.
63 *Mme. de Lafayette*: «La princesa de Clèves», trad. de *Rafael Marquina*.
64 *Jonhatan Swift*: «Viatges de Gullivert», traducció de l'anglès per *J. Farran i Mayoral*.
65 *Jacint Verdaguer*: «Poesies», selecció de *Carles Riba*.
66 *Rudyard Kipling*: «El Llibre de la Jungla», (volum II), trad. de *Marià Manent*.
67-68 *Alexandre Manzoni*: «Els Promesos» (volums I i II), trad. de *Maria Antònia Salvà*.
69 *M. Costa i Llobera*: «Líriques», Tria de *J. Estelrich i J. M. Capdevila*.
70 *J. Roig i Raventós*: «L'ermità Maurici».
71 *A. Daudet*: «Lletres del meu molí», traducció de *Ll. Bertran i C. Soldevila*.
72 *Alexandre Plana*: «A l'ombra de Santa Maria del Mar».

1924

- 73-74. *B. Memcova*: «L'Avia», traducció de *Rodolf J. Slaby*.
75 *A. Manzoni*: «Els Promesos» (volum III), traducció de *Maria Antònia Salvà*.
76 *Louis Bertrand*: «La Infantessa» (vol. II), traducció de *Joaquim Pellicena*.

NOVA SÈRIE

- 77 *Josep Carner*: «La inútil ofrena».
78 *Shakespeare*: «El Marxant de Venècia», traducció de *M. Morera i Galicia*.
79 *E. M. Ferrando*: «Històries i fantasies».
80 *Erckmann-Chatrian*: «Rondalles de poble», traducció de *Joaquim Ruyra*.
81 *J. Roig i Raventós*: «Flama vivent», novella de ciutat.

1925

- 82 *Josep Carner*: «Les Bonhomies».
83 *Gottfried Keller*: «La gent de Seldwyla», traducció de *Carles Riba*.
84 *Miquel Llor*: «Història gris».
85 *Alphonse Daudet*: «Fromont i Risler», traducció d'*Emili Vallès*.
86-87 *Daniel Defoe*: «Robinson Crusoe», traducció de *J. Carner*.
88 *Salvador Albert*: «Poesies».
89 *L. Hémon*: «Maria Chapdelaine», traducció de *Tomàs Garcés*.

1926

- 90 *A. Rosich Catalàn*: «Proses d'estiu i de tardor».
91-92-93 *Victor Català*: «Un film (3.000 metres)».
94 *Josep Lleonart*: «Vida estreta».
95 *Joan Puig i Ferrer*: «Una mica d'amor».
96 *J. Roig i Raventós*: «Montnegre», novella de muntanya.
97 *Alfons Maseras*: «Figures d'argila».

1927

- 98 *J. Pin i Soler*: «La família dels Garrigas».
 99 *E. M. Ferrando*: «Primavera inquieta».
 100 *Owen Jhonson*: «Seixanta u...», trad. de *C. Soldevila*.
 101 *Rabindranath Tagore*: «El jardiner».
 102 *Joan Arús*: «El dolç repòs».
 103 *Josep Lleonart*: «Dues conversions i una mort».
 104 *Carles Soldevila*: «Tres comèdies».
 105 *Tomàs Roig i Llop*: «La Noia de Bronze».

1928

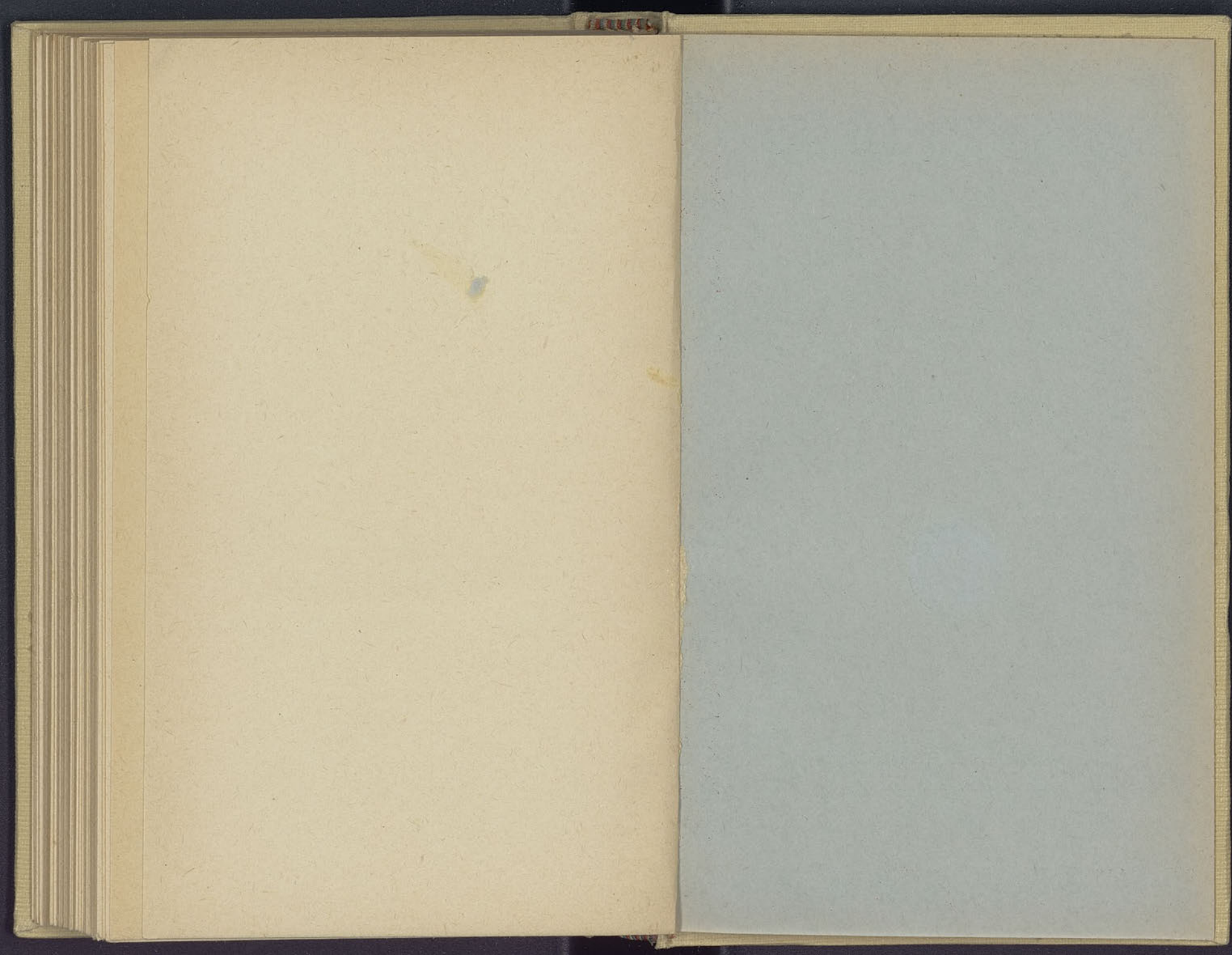
- 106 *C. A. Jordana*: «L'anell i la fàbrica».
 107 *Rabindranath Tagore*: «Gitanjali», trad. de *Ventura Gassol* i *J. Carner Ribalta*.
 108 *Frederic Mistral*: «Nerto», trad. de *Guillem Colom*.
 109 *Paul Bourget*: «El deixeble», trad. de *Francesc de B. Lladó*.
 110 *J. Pin i Soler*: «Jaume».
 111 *A. Ruiz i Pablo*: «Del cor de la terra» (Proses menorquines).
 112 *J. Roig i Raventós*: «Nuvolades».
 113 *J. Pin i Soler*: «Niobe».

1929

- 114 *Pròsper Mérimée*: «Carmen», trad. de *Melcior Font* i *Rosend Llates*.
 115 *Maurici Maeterlinck*: «La vida de les abelles», traducció de *Cecili Gasdliba*.
 116-117 *Alfons Daudet*: «Poqueta Cosa», traducció de *Mn. Llorenç Riber*.
 118 *Josep Conrad*: «La follia d'Almayer», traducció de *J. Carner Ribalta*.
 119-120 *Pierre Benoit*: «Axelle», trad. de *Jaume dels Domenys*.
 121 *Nicolau Gògol*: «El capot», trad. de *Jaume dels Domenys*.

1930

- 122 *Maurici Maeterlinck*: «La intelligència de les flors», traducció de *Jaume dels Domenys*.
 123 *Teodor Aubanel*: «La magrana entreoberta», traducció de *Guillem Colom*.
 124 *Josep Conrad*: «Un tifó», trad. d'*Alfred Gallard*.
 125 *Teofil Gauthier*: «Avatar», trad. de *J. Carbonell*.
 126 *C. Castello Branco*: «La vidua del Penjat», traducció de *Jaume dels Domenys*.
 127 *Josep Miracle*: «Vides inútils».
 128 *J. Roig i Raventós*: «Esbarzer».

BIBLIOTECA LITERARIA

MANUEL FOLCH I TORRES

ENCENS
I MIRRA

LLIBRERIA CATALÒNIA

PLAÇA DE CATALUNYA, 17

BARCELONA

Biblioteca de
RUSSELL P. SEBOLD